N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 30 mars 1894, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1893 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1892.

(I. A.)

Statsutskottet, till hvars behandling ofvannämnda revisionsberättelse jemte de i anledning deraf från vederbörande embetsverk och myndigheter till Kongl. Maj:t afgifna utlåtanden och förklaringar blifvit hänvisad, får nu, efter tagen kännedom af dessa handlingar och inhemtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, underställa Riksdagens pröfning de af revisorerna gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet att härvid följa den ordning, som i revisionsberättelsen blifvit iakttagen.

Fångvårdsstyrelsen.

§ 1.

(Rev.-ber. pag. 26; utl. pag. 431).

Ang. till fånggevaldiger utbetald ersättning för fångforslingskostnader.

Enligt hvad revisorerna meddelat, hade af Kopparbergs läns räkning öfver fångvårdsmedlen för år 1892 framgått, att fånggevaldigern

E. Carlsson i aflemnade reseräkningar debiterat och jemväl uppburit ersättning för bud efter häst för resa dels emellan Falu jernvägsstation och länsfängelset i Falun, dels emellan olika orter å landsbygden vid 68 olika tillfällen med tillsammans 35 kronor 35 öre; och då, enligt hvad revisorerna inhemtat, landshöfdingeembetet i Kopparbergs län genom beslut den 11 april 1890, som den 4 juli samma år blifvit af fångvårdsstyrelsen fastställdt, frånkänt fånggevaldiger fordrad godtgörelse för vissa förskjutna fångforslingskostnader, deribland ersättning för bud efter häst för resa från Falu jernvägsstation till länsfängelset, samt enahanda anledning till den begärda ersättningens förvägrande synts i nu omförmälda fall föreligga, hade revisorerna velat fästa uppmärksamheten å ifrågavarande utbetalning.

I häröfver den 12 januari innevarande år afgifvet utlåtande har fångvårdsstyrelsen anfört, att, enligt hvad af landshöfdingeembetets och styrelsens ofvanberörda beslut tydligen framginge, fångföraren i deruti afsedda fall förvägrats godtgörelse för skjuts från jernvägsstationen i Falun till länsfängelset derstädes, och i sammanhang dermed naturligen för bud från stationen efter skjuts, af den särskilda grund, att fångförarne i nämnda fall vid ankomsten till stationen icke medhaft fånge, och särskild ersättning för resa inom stad för fullgörande af tjensteåliggande icke finge beräknas; men af undersökning, som styrelsen nu låtit verkställa vid Kopparbergs läns utaf revisorerna åberopade fångvårdsräkenskap för år 1892, hade framgått, att under dylika förhållanden ersättning för bud efter skjuts icke blifvit enligt nämnda räkenskap till fånggevaldigern Carlsson utbetald i något enda fall.

Deremot utvisade räkenskapen, att bemälde Carlsson debiterat och uppburit ersättning 68 gånger med sammanlagdt 35 kronor 35 öre för bud efter häst för resa från Falu jernvägsstation till länsfängelset eller emellan olika orter å landsbygden vid sådana tillfällen, då han medhaft fånge; och ville styrelsen påpeka, hurusom vid dylika tillfällen det mången gång måste vara för fånggevaldigern oundvikligt att för anskaffande af skjuts anlita annan persons hjelp och derför utgifva särskild betalning, då ju ofta nog det ställe, derifrån skjuts kunde erhållas, låge på större eller mindre afstånd från den plats, der gevaldigern jemte fången befunne sig, och gevaldigern, hvilken icke egde aflägsna sig från fången, icke heller alltid, särdeles om fången vore fängslad eller skulle föras genom stad eller å annan mera befolkad plats, vare sig kunde eller lämpligen borde taga fånge med sig gående, hvarjemte styrelsen beträffande den af revisorerna särskildt omnämnda jernvägsstationen i Falun erinrat, att denna station vore aflägse belägen

vid stadens gräns, hvadan budskickning efter häst för fångforsling derifrån borde af nu angifna orsaker ofta kunna påkallas.

Ehuruväl af hvad sålunda blifvit anfördt otvifvelaktigt framgår, att ifrågavarande räkning öfver fångvårdsmedlen för år 1892 och dervid fogade reseräkningar icke i omförmälda fall varit så tydligt uppstälda, att deraf kunnat med klarhet skönjas, i hvad mån fånggevaldigern Carlsson bort vara berättigad att uppbära den anmärkta ersättningen eller ej, har utskottet dock, med hänsyn till sakens jemförelsevis ringa vigt och då ett fullständigande af berörda räkenskapshandlingar i nämnda afseende torde vara att för framtiden emotse, ansett sig böra hemställa,

att revisorernas ifrågavarande framställning icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

§ 2.

(Rev. ber. pag. 27; utl. pag. 432—435.)

Ang. bristfälliga anordningar vid centralfängelset å Norrmalm.

Under erinran, att Riksdagens revisorer vid den senare af 1886 års statsrevisioner med anledning af ett besök vid centralfängelset å Norrmalm här i staden framhållit, att fängelsets samtliga byggnader vore i hög grad otidsenliga och för sitt ändamål otjenliga, hade, enligt hvad revisorerna meddelat, 1889 års revisorer, som äfven besökt denna fångvårdsanstalt, yttrat, bland annat, att, om än en förflyttning af fängelset vore önskvärd, i allt fall åtgärder, som möjliggjorde upprätthållande af tukt och ordning inom det nuvarande fängelset, icke borde uppskjutas i afvaktan på en ny fångvårdsanstalts uppförande. De af trängande behof påkallade åtgärder, som i detta syfte enligt revisorernas mening borde vidtagas, afsåge i synnerhet arbetsfängelset. Och då, såsom af fängelseförvaltningen förklarats, de beklagansvärda individer, som der intoges, efter uttjenad strafftid ofta utlemnades från fängelset i moraliskt hänseende långt mera sjunkna än vid deras intagande derstädes, ansåge sig revisorerna böra framhålla önskvärdheten deraf, att fångvårdsförvaltningens omsorger måtte egnas åt att, i möjligaste mån och såvidt under för handen varande förhållanden kunde ske, undanrödja nämnda missförhållanden.

En ytterligare maning i samma syfte hade, på sätt revisorerna vidare erinrat, gifvits af Riksdagen, då Riksdagen i skrifvelse den 20 maj 1892, vid anmälan att Riksdagen icke ansåge sig kunna bifalla Kongl. Maj:ts då framlagda förslag om upplåtelse af kronolägenheten

Stenbrottet i och för uppförande derstädes af ett nytt centralfängelse för qvinnor och ett nytt cellfängelse för Stockolms län, uttalade, att, oafsedt frågan om fängelsernas framtida förflyttning, genom en ändamålsenlig anordning af centralfängelsets redan befintliga lokaler en förbättring i dervarande förhållanden syntes kunna tills vidare åstadkommas, hvilken förbättring i allt fall vore af den trängande nödvändighet, att den ej borde åsidosättas i afvaktan på en ny fångvårdsanstalt.

Nästlidet års revisorer, som å nyo besökt ifrågavarande fångvårdsanstalt, hade dervid funnit densamma oförändrad, i samma otillfredsställande skick, som förut anmärkts. Med anledning häraf hade revisorerna ansett sig böra å nyo framhålla vigten af, att anordningar vidtoges till afhjelpande af de brister, som vidlåda denna anstalt, och särskildt till en snar förbättring i sättet för förvarandet af der intagna tvångsarbetsfångar.

Enligt hvad revisorerna inhemtat, hade fängelsets direktör, på anmodan af fångvårdsstyrelsen, den 25 januari 1893 afgifvit förslag till förändringar inom tvångsarbetsanstalten i syfte, att fångarne skulle blifva åtskilda nattetid och arbetslagen skulle förminskas m. m. Detta förslag vore fortfarande på styrelsens pröfning beroende.

Med afseende å hvad revisorerna sålunda erinrat har fångvårdsstyrelsen i förenämnda utlåtande anfört, att, sedan Riksdagens ofvan åberopade skrifvelse af den 20 maj 1892 kommit styrelsen till handa den 23 september samma år, styrelsen, i anledning af hvad Riksdagen, enligt det ofvan anförda, yttrat derom, att, oafsedt frågan om fängelsernas å Norrmalm framtida förflyttning, genom en ändamålsenlig anordning af centralfängelsets redan befintliga lokaler en förbättring i dervarande förhållanden syntes kunna tills vidare åstadkommas, den 17 derpå följande oktober aflåtit skrifvelser *dels* till direktören vid centralfängelset å Norrmalm, med anmodan att öfver hvad Riksdagen sålunda anfört afgifva yttrande och förslag, samt *dels* till direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm.

I motiveringen till Riksdagens genom förberörda dess skrifvelse styrelsen delgifna beslut, derigenom afslagits Kongl. Maj:ts proposition ej mindre, på sätt ofvan anförts, om upplåtelse af kronolägenheten Stenbrottet för nya fängelsers uppförande, än äfven derom, att oinskränkt egande- och dispositionsrätt till tomten n:o 17 i qvarteret Barnhuset finge till förenämnda direktion upplåtas emot en kontant ersättning af 597,500 kronor, hade Riksdagen yttrat, att det ur ekonomisk synpunkt skulle för det allmänna vara fördelaktigt, om en sådan förändring i afseende å de på berörda tomt inom qvarteret Barnhuset förlagda

fångvårdsanstalter kunde åvägabringas, att den staten tillkommande rätt till denna välbelägna och dyrbara tomt kunde till skäligt pris föryttras, men att den ersättning, som erbjudits för ifrågavarande tomts öfverlåtande till allmänna barnhusinrättningen, förefallit Riksdagen, med hänsyn till hvad under senaste tiotal af år inom hufvudstaden betingats för jemförliga tomter, väl lågt, samt att de olägenheter, som vore förenade med Stockholms länsfängelses förläggande från dess nuvarande plats till den af Kongl. Maj:t föreslagna, på icke obetydligt afstånd från länsstyrelsens embetslokaler varande platsen, synts Riksdagen vara af den afsevärda betydelse, att deri låge fullgiltigt skäl för afslag å den ifrågasatta förflyttningen, hvad anginge länsfängelset, hvars uppförande i omedelbar närhet intill öfriga föreslagna fängelsebyggnader icke af någon nödvändighet påkallades.

I anledning jemväl af hvad i denna motivering andragits, hade styrelsen i sin ofvanberörda skrifvelse till direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen anhållit, att direktionen snarast möjligt ville gifva styrelsen till känna ej mindre huruvida direktionen icke skulle finna skäligt med något ytterligare belopp, som i så fall borde af direktionen till storleken uppgifvas, höja den ersättning af 597,500 kronor, som direktionen utfäst sig att betala emot förvärfvandet af full egande- och dispositionsrätt till *hela* det tomtområde i qvarteret Barnhuset, som nu af fångvården disponerades, än ock hvilken godtgörelse direktionen funne sig kunna utgifva för öfverlåtelsen till densamma af full egande- och dispositionsrätt till de af fångvården nu disponerade områden inom qvarteret Barnhuset, om derifrån undantoges det område, som upptoges af Stockholms länsfängelse.

Direktören vid centralfängelset å Norrmalm hade härefter den 25 januari 1893 till styrelsen afgifvit ett af honom i samråd med styrelsens biträdande arkitekt uppgjordt, af ritningar åtföljdt förslag till hela nuvarande centralfängelsets förändring till en tvångsarbetsanstalt med 148 nattceller jemte nödiga arbetslokaler, för hvilken förändring kostnaden beräknats till 31,000 kronor, och hade från direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen på förenämnda framställning ingått det svar, att direktionen, som vid den utgång, ofvanberörda proposition till Riksdagen erhållit, ansåge sin till styrelsen gjorda utfästelse angående tomten n:o 17 i qvarteret Barnhuset hafva förfallit, under nu rådande låga tomtpris i hufvudstaden icke vore villig afgifva något anbud för återförvärfvandet af dispositionsrätten till vare sig hela den nämnda tomten eller del deraf.

Då emellertid styrelsen, vid det förhållande att sistomförmälda

förslag till centralfängelsets förändring till tvångsarbetsanstalt med nattceller endast i mindre mån synts uppfylla anspråken på en tids- tvångsarbetsanstalt och en anstalt enligt detta förslag måste allenast provisorisk — detta så mycket hellre, som det endast vore en tidsfråga, när den af Kongl. Maj:t den 17 oktober 1879 för denna del af Norrmalm fastställda regleringsplan, enligt hvilken Vasagatan borde i rät linie framdragas till Vallingatan, af Stockholms stadsfullmägtige beslötes skola sättas i verket — hade styrelsen icke kunnat finna välbetänkt att, så länge ännu icke alla utvägar blifvit anlitade att på ett mera tillfredsställande sätt ordna denna fråga, hos Kongl. Maj:t göra framställning om nedläggandet af en så betydande kostnadssumma som 31,000 kronor på förändringar af Norrmalms centralfängelse.

Styrelsen har derför, sedan beräkningar blifvit af dess biträdande arkitekt gjorda öfver de kostnader, som skulle påkallas dels för ett fullt tidsenligt anordnande af återstående gemensamhetsanstalter till anstalter med nattceller och dels för åstadkommande af det större antal dagceller och dessa af rymligare beskaffenhet än de nu befintliga, derå i följd af lagen angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum den 29 juli 1892 ett verkligt behof förefinnes, samt dessa kostnader ansetts kunna beräknas till 350,000 kronor, uti skrifvelse den 23 januari 1893 understält direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen det förslag till uppgörelse, att emot det fångvården till direktionen öfverläte all sin rätt till hela det område i qvarteret Barnhuset, som nu af fångvården disponerades, med undantag af den mark, som upptoges af Stockholms länsfängelse, direktionen till fångvården med full eganderätt afstode hela sistomförmälda område och derjemte erlade en kontant summa af 350,000 kronor, att till styrelsen betalas med en tredjedel inom utgången af det år, då den mellan styrelsen och direktionen träffade öfverenskommelse kunde varda af Kongl. Maj:t stadfästad, och med återstående beloppet under derpå följande två år med lika belopp under hvartdera året.

Å denna skrifvelse hade styrelsen ännu icke fått emottaga något svar; men hade styrelsen inhemtat, att direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen velat lemna Stockholms stadsfullmägtige tillfälle att yttra sig i frågan, samt att underhandlingar mellan nämnda direktion och Stockholms stads drätselnämnds första afdelning för närvarande i denna fråga påginge.

Enligt hvad af fångvårdsstyrelsens anförda skrifvelse framgår,

har styrelsen låtit den af Riksdagen och revisorerna väckta frågan om afhjelpande af bristerna vid tvångsarbetsanstalten å Norrmalm tills vidare hvila i afvaktan på utgången af pågående underhandlingar angående reglerandet af eganderätten till de af fångvården disponerade områdena inom det ofvannämnda qvarteret Barnhuset. Men då det, efter utskottets förmenande, torde vara tvifvel underkastadt, huruvida dessa underhandlingar under den allra närmaste framtiden varda bragta till slut, har utskottet icke ansett tillbörligt, att berörda fråga vidare undanskjutes, utan fastmera velat framhålla nödvändigheten deraf, att missförhållandena inom nämnda arbetsanstalt varda med det snaraste undanröjda.

I det af fängelsets direktör den 25 januari 1893 afgifna, af revisorerna åberopade förslag till förändringar inom tvångsarbetsanstalten i syfte att, till afhjelpande af de väsentligaste bristerna i anordningarna derstädes, fångarne skulle förvaras åtskilda nattetid och arbetslagen skulle förminskas m. m., af hvilket förslag utskottet jemväl tagit del, beräknas kostnaderna för de erforderliga förändringarna inom anstalten uppgå till 31,000 kronor. Till betäckande af dessa kostnader skulle, enligt hvad direktören i sitt förslag vidare meddelat, tillgång kunna beredas genom inflytande hyresmedel från för fångvårdens behof ej erforderliga delar af ifrågavarande område, hvilka medel afsetts för fängelsets underhåll, men i endast ringa grad behöft dertill anlitas, så att de årligen lemnat öfverskott och vid 1893 års början visat en behållning af 10,644 kronor 38 öre; antagande direktören, att, derest kostnaden för det föreslagna arbetet från statsverket förskötes, sådant förskott skulle kunna inom fyra eller fem år med berörda hyresmedel återgäldas *).

Utan att vilja ingå i närmare granskning af det omförmälda förslaget har utskottet dock, då detsamma synes kunna utföras utan att särskildt statsanslag derför erfordras, och de afsedda anordningarna synas kunna skyndsamt verkställas, ansett detta förslag böra i hufvudsakliga delar läggas till grund för förändringarna vid ifrågavarande tvångsarbetsanstalt, dervid utskottet dock velat framhålla, att, derest utsigt till en mera omfattande reform i sättet för omförmälda tvångsarbetsfångars förvaring skulle för en ej allt för aflägsen framtid förefinnas, någon inskränkning i de af fängelsedirektören föreslagna arbetena möjligen skulle kunna till minskning i kostnaderna åstadkommas.

*) Enligt utskottet från kamrerarekontoret vid centralfängelset å Norrmalm meddelad uppgift utgjorde den bokförda behållningen af fängelsets »reserverade hyresmedel» den 26 februari innevarande år 14,905 kronor 71 öre.

Med anledning af hvad sålunda förekommit och under erinran att, på sätt revisorerna jemväl framhållit, Riksdagen i skrifvelse den 20 maj 1892, i sammanhang med yttrande öfver framstäldt förslag om nya fängelsebyggnaders uppförande, redan förut uttalat sig om den trängande nödvändigheten af förbättring i förhållandena vid ifrågavarande fångvårdsanstalt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder i afseende å anordningarna inom tvångsarbetsanstalten å Norrmalm må kunna vidtagas, på det att, så snart ske kan, de missförhållanden, som nu derstädes förefinnas, må, intill dess en fullständig lösning af ofvanberörda fråga vinnes, kunna åtminstone delvis varda afhulpna.

Arméförvaltningen.

§ 3.

(Rev. ber. pag. 69 och 70; utl. pag. 437 och 438).

Ang. olikartade uppgifter beträffande arméförvaltningens oredovisade förskott.

Enligt arméförvaltningens hufvudbok för år 1892 hade, såsom revisorerna meddelat, de vid årets slut oredovisade förskotten uppgått till 781,799 kronor 86 öre. Fullständig kännedom om dessa förskott hade dock ej kunnat vinnas genom de å spridda ställen bland verifikationerna intagna, efter olika grunder upprättade sammandragen öfver de från arméförvaltningens departement eller från särskilda anslagstitlar lemnade förskott.

Enligt skriftliga uppgifter, som från vederbörande tjenstemän inom arméförvaltningen till revisorerna aflemnats, skulle de på de särskilda departementen belöpande andelar af de vid revisionsårets slut oredovisade förskotten hafva utgjort:

för artilleridepartementet	kronor	189,782: 48
„ fortifikations- „	„	91,198; 18
„ intendents- „	„	367,952: 61
„ civila „	„	94,772: 44
Summa	kronor	743,705: 71.

Enligt de sålunda meddelade uppgifterna uppginge de vid 1892 års slut oredovisade förskotten till ett belopp, som understiger det i arméförvaltningens hufvudbok upptagna med ej mindre än 38,094 kronor 15 öre.

Under den för revisionsarbetet tillmätta tid hade det ej varit möjligt för revisorerna att underkasta arméförvaltningens räkenskaper en så omfattande undersökning, att revisorerna kunnat afgöra, huruvida den i hufvudboken upptagna eller den enligt de särskilda uppgifterna anförda summan af de oredovisade förskotten vore den rigtiga, eller huruvida ej möjligen båda dessa summor vore felaktiga. Att emellertid mot hvarandra stridande uppgifter i förevarande räkenskapsfråga meddelats, ansåge revisorerna vara synnerligen betänkligt, såsom föranledande farhåga, att arméförvaltningens räkenskaper icke skulle vara i vissa delar fullt korrekt uppstälda.

För beredande af ordning och reda samt till underlättandet af räkenskapernas granskning hade revisorerna ansett, att för framtiden sådan förändring i arméförvaltningens räkenskaper borde vidtagas, *att* för hvarje af förvaltningens departement upprättades och räkenskaperna bilades sammandrag öfver de vid räkenskapsårets slut förefintliga oredovisade förskott, hvilka sammandrag borde innehålla uppgift å de myndigheter eller personer, hos hvilka förskotten innestode, samt *att* förskottskontot i arméförvaltningens hufvudbok angåfve fördelningen af nämnda förskott å de särskilda departementen såväl i dess ingående som dess utgående balans.

Arméförvaltningen å civila departementet har i häröfver afgifvet utlåtande förklarat sig erkänna förenämnda anmärknings befogenhet samt lämpligheten af de med anledning deraf framstälda förslag; och skulle arméförvaltningen låta sig vara i hög grad angeläget att söka få orsaken till den antydda oöfverensstämmelsen, så fort ske kunde, utredd och de fordrade nya räkenskapsbilagorna derefter för framtiden vidfogade hufvudboken.

Civila departementet ansåge sig dock icke kunna underlåta att till Kongl. Maj:t uttala sin åsigt, att grunden *ej mindre* till den anmärkta oöfverensstämmelsen mellan de särskilda bokhållarnes uppgifter till Riksdagens revisorer om de utestående förskottens belopp och den slutsumma för samma förskott, hvartill bokslutskontoret på grund af andra uppgifter från samma bokhållare ansåge sig hafva kommit, *än äfven* till svårigheten att få samma oöfverensstämmelse vederbörligen utredd ytterst låge i den efter civila departementets

mening befintliga brist i embetsverkets organisation, att enhet i ledningen öfver bokföringen och redovisningen af de af embetsverket förvaltade medelstillgångarna saknades. Visserligen skulle sjelfva bokslutet, d. v. s. sammanfattningen af de från bokhållarne afgifna s. a. s. primäruppgifterna, utföras under civila departementets närmaste uppsigt, men — enär bokföringen i öfrigt vore söndersplittrad på departementen, der äfven bokhållarne vore placerade — hade civila departementet ej någon myndighet öfver annan bokhållare än den å det egna departementet anstälde. Vid sådant förhållande, och då bokhållarne således hade att mottaga direktiv en hvar endast från sitt departement, vore någon enhet i den på bokslutet i hög grad inverkande uppfattningen om det sätt, hvarpå — i fall, der olika meningar *kunde* ifrågakomma — ett visst slag af bokföringsposter borde, i enlighet med den för embetsverket gällande bokföringens grunder, uppfattas och bokföras, icke att ernå, lika litet som i detta fall någon hjelp kunde hemtas från arméförvaltningens plenum, hvilken församling, bestående af 11 medlemmar, hvaraf 7 militära och civilmilitära, 4 civila, och der ärendena afgjordes kollegialt, icke vore egnad att fatta och konseqvent vidhålla beslut i dylika bokföringsfinesser. Under sådana omständigheter vågade emellertid civila departementet — hvars chef i annat sammanhang haft tillfälle att inför Kongl. Maj:t framhålla nu angifna olägenheter samt lemna en antydan om sättet, hvarpå de tänkts afhulpna — hoppas något öfverseende, derest ej kunde alltid förekommas eller så snabbt, som önskligt vore, afhjelpas de bristfälligheter, hvilka vid detta så vidtomfattande bokslutsarbete uppstode.

Då, enligt hvad arméförvaltningen å civila departementet meddelat, ej mindre den af revisorerna anmärkta oöfverensstämmelsen emellan från olika håll meddelade uppgifter å arméförvaltningens oredovisade förskott kommer att, så fort ske kan, utredas än äfven de af revisorerna i sammanhang härmed anvisade förändringar i förvaltningens räkenskaper komma att vidtagas, har utskottet, under uttalande af önskvärdheten deraf, att större samverkan i fråga om redovisningen och räkenskapsföringen måtte varda emellan arméförvaltningens särskilda departement åvägabragt, endast velat förhållandet för Riksdagen

omförmäla.

§ 4.

(Rev. ber. pag. 71 och 72; utl. pag. 438 och 439.)

Ang. reservationer å tvenne extra ordinarie anslag.

Under förmälan, att enligt arméförvaltningens hufvudbok för revisionsåret å anslaget till skarpskytteväsendets och skjutsskicklighetens befrämjande blifvit till år 1893 balanserad en reservation af 23,596 kronor 62 öre, hafva revisorerna erinrat, att detta anslag, som sedan lång tid tillbaka varit å extra stat beviljadt, under de senaste åren utgått med följande belopp: 1888 och 1889 45,000 kronor, 1890 30,000 kronor samt 1891 och 1892 60,000 kronor. Under alla dessa år hade, enligt kapitalkontot till rikshufvudboken, reservationer å anslaget blifvit till påföljande år öfverförda, nemligen:

år 1888	kronor	5,856: 29
„ 1889	„	14,762: 47
„ 1890	„	10,084: 76
„ 1891	„	20,303: 63
„ 1892	„	23,596: 62.

Å extra anslaget för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m. hade, efter hvad revisorerna vidare meddelat, vid 1892 års början förefunnits en reservation från föregående år af 81,958 kronor 12 öre; och under årets lopp hade denna reservation ytterligare ökats till ett belopp af 88,029 kronor 72 öre, som å anslagets konto balanserats till år 1893. Anslaget, som för år 1887 beviljats till ett belopp af 150,000 kronor samt 1888 och derefter följande år utgått med 77,500 kronor, hade, enligt kapitalkontot till rikshufvudboken, för hvarje år lemnat en till påföljande år reserverad behållning, utgörande:

år 1887	kronor	12,248: 37
„ 1888	„	26,037: 45
„ 1889	„	44,566: 25
„ 1890	„	62,991: 59
„ 1891	„	81,958: 12
„ 1892	„	88,029: 72

Revisorerna, som ansåge, att behållningarna å förberörda två extra anslag bort öfverföras till fonden för reserverade medel att för kommande statsregleringar disponeras, hade velat å dessa förhållanden fästa Riksdagens uppmärksamhet.

I sitt förenämnda utlåtande öfver revisorernas anmärkningar rörande arméförvaltningens räkenskaper för år 1892 har förvaltningen å civila departementet anfört, att det icke läte sig göra att till disposition för den kommande statsregleringen återlemna de synliga behållningarna å anslaget till skarpskytteväsendet och skjutskicklighetens befrämjande, ty dessa behållningar hade till stor del utgjorts af skjutföreningar redan beviljade understöd, hvilka emellertid icke fått uttagas förr, än de anläggningar, arbeten m. m., för hvilka anslag lemnats, visats hafva blifvit utförda, hvadan sålunda den i bokslutet synliga behållningen i sjelfva verket redan varit till större eller minde del eller helt och hållet disponerad. Och äfven om sådan disposition icke ännu före årets utgång alltid hunnit ske, hade detta berott deruppå, att de under året inkomna ansökningarna ej kunnat nog tidigt med utlåtande till Kongl. Maj:ts afgörande insändas, enär arméförvaltningen i månget fall måst derförut afvakta den öfversigt af anslagets ställning, som först vid årets slut varit med säkerhet tillgänglig.

Hvad åter anginge behållningarna å anslaget för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m., så erfordrades något utlåtande derom icke af arméförvaltningen, sedan Kongl. Maj:t i proposition till nu församlade Riksdag gifvit förslag om deras användande.

Hvad först beträffar besparingarna å anslaget till skarpskytteväsendet och skjutskicklighetens befrämjande, framgår af hvad arméförvaltningen i ämnet anfört, att den enligt räkenskaperna vid 1892 års slut förefintliga behållningen varit afsedd och måst anlitas för utgifter, som i sjelfva verket belöpt sig å nämnda år. Och i fråga om framtida reservationen å detta extra anslag har innevarande Riksdag vid anslagets beviljande för år 1895 medgifvit Kongl. Maj:t rättighet att få under ett följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.

Vidkommande åter reservationerna å anslaget för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m., har innevarande Riksdag, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning om användning af dessa reservationer till vissa uppgifna ändamål beslutit, att af behållningarna å anslaget, vid 1892 års slut uppgående till 88,029 kronor 72 öre, må under år 1895 för det med anslaget afsedda ändamål användas ett belopp af 53,000 kronor. Och att, i enlighet med revisorernas mening om användningen af dessa besparingar, återstoden deraf, eller 35,029 kronor 72 öre,

kommer att blifva för följande statsregleringar disponibel, torde framgå deraf, att statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet till statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari innevarande år i fråga om nu förevarande anslag anfört, att, då anslaget vore af extra anslags natur och det ändamål, för hvilket anslaget beviljats, vore uppnådt i det ögonblick, alla för året derifrån utgående aflöningsbelopp blifvit guldna, hvilket i regeln inträffade under det löpande året, deraf följde, att behållningarna å anslaget vore att betrakta såsom en statsverkets tillgång, hvilken icke vidare kunde utan Riksdagens medgifvande för något landtförsvarets ändamål användas.

På grund af hvad sålunda i detta ämne förekommit får utskottet hemställa,

att revisorernas förevarande framställning för närvarande icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

§ 5.

(Rev. ber. pag. 74; utl. pag 440.)

Ang. arfvode för särskildt arbete af ordinarie tjensteman.

Vid granskning af redovisningen öfver anslaget till landtförsvarsdepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen hade revisorerna fäst sin uppmärksamhet dervid, att registratorn i landtförsvarsdepartementet, utom sin å stat uppförda aflöning samt ersättning för förordnande såsom byråchef under semester, under året uppburit från anslaget till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. ett belopp af sammanlagdt 578 kronor 30 öre. (fol. 14 och 15). Och då revisorerna funnit anmärkningsvärdt, att särskildt arfvode utöfver fastställd lön blifvit från berörda anslag till en ordinarie tjensteman utbetaldt, hade de ansett sig böra detta förhållande för Riksdagen anmäla.

I denna fråga har arméforvaltningen anfört, att det, enligt arméförvaltningens tanke, icke vore olämpligt eller orimligt, ännu mindre förbjudet att tilldela en ordinarie embetsman, *för arbete, som ej hörde till hans ordinarie tjenst*, ersättning i form af arfvode. Behöfde emellertid arfvode för dylikt extra arbete inom kansliexpeditionen utgå, borde det väl ock lämpligast tagas af de för extra tjenstgöring inom sagda expedition å staten anvisade medel, 10,800 kronor, »åt amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.», hvilket »m. m.» just enligt arméförvaltningens mening innefattade bemyndigande till utbetalning derifrån af ersättning

för annat behöfligt extra arbete än det i titeln förut angifna. Nu hade ock, efter hvad det ville synas, revisorerna i sjelfva verket icke bestridt vare sig behöfligheten af särskild ersättning för det ifrågavarande extra arbetet, ej heller denna ersättnings utgående från den anslagstitel, hvarifrån den blifvit gulden, utan endast ansett sig böra påpeka, att den kommit en *ordinarie* tjensteman till godo. Häremot kunde då erinras, att inom landtförsvarsdepartementet nu omhandlade, i många afseenden magtpåliggande uppdrag, som vore förenadt med en ej obetydlig uppbörd, så långt man kunde minnas tillbaka, och troligtvis alltid, ansetts böra anförtros endast åt en ordinarie tjensteman, och ville arméförvaltningen uttrycka den åsigt och förhoppning, att så äfven för framtiden måtte få förblifva.

Utskottet, som i likhet med revisorerna anser, att ordinarie tjensteman icke bör tilldelas särskildt arfvode för extra arbete, som kan varda honom anförtrodt, utan håller före, att, derest sådant arbete icke befinnes kunna den ordinarie tjenstemannen vid sidan af hans öfriga göromål åläggas, detsamma må mot ersättning öfverlemnas till extra ordinarie tjenstemän, får alltså hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på hvad revisorerna i detta afseende anmärkt för rättelses vinnande i angifvet syfte.

§ 6.

(Rev. ber. pag. 76. Utl. pag. 443—446.)

Ang. utbetalta resersättningar till generalbefälhafvaren i tredje militärdistriktet.

Enligt hvad revisorerna meddelat, hade genom generalorder den 8 januari 1892 chefen för tredje fördelningen och generalbefälhafvaren i tredje militärdistriktet, hvilken nämnda år var ledamot af Riksdagens Andra Kammare, berättigats att, under den tid riksdagen påginge, från Stockholm föra befälet öfver berörda fördelning och militärdistrikt, dock med vilkor att ökad utgift för statverket derigenom icke uppstode.

Generalbefälhafvaren, som under riksdagens lopp två gånger företagit inspektioner af den under hans öfverinseende stälda volontärskolan å Karlsborg, hade, enligt arméförvaltningens räkenskaper, vid båda dessa tillfällen reqvirerat och uppburit ersättning för resa från Stockholm till Karlsborg och åter. Men då generalbefälhafvarens ordinarie tjenstgöringsstation vore Sköfde, och han alltså, på grund af ofvan omförmälda, i generalordern meddelade bestämmelser icke synts hafva

varit berättigad att för nämnda inspektioner åtnjuta reseersättning för annan del af vägen än mellan Sköfde och Karlsborg, hade revisorerna velat å förhållandet fästa uppmärksamhet.

Beträffande denna revisorernas framställning har arméförvaltningen å intendentsdepartementet i skrifvelse den 23 sistlidne januari angående revisorernas anmärkningar vid arméförvaltningens räkenskaper för år 1892 anfört, att det i den af Riksdagens revisorer åberopade generalorder angående generalbefälets i tredje distriktet förande från Stockholm intagna förbehåll, att ökad kostnad för statsverket genom omförmälda medgifvande icke finge uppstå, vid pröfning hos arméförvaltningen af nu ifrågakomna reseräkningar antagits vara i generalordern infördt allenast till förekommande af statsverkets skyldighet att utbetala rese- och traktamentsersättning för någon af distriktets stabspersonals förläggande till Stockholm under tiden för riksdagen; och hade af sådan anledning samt då ej med säkerhet kunde påvisas, att generalbefälhafvarens nu ifrågakomna tjensteresor för statsverket medfört någon ökad eller större kostnad än den, som skulle hafva uppstått deraf, att generalbefälhafvaren under riksdagarne lemnat befälet öfver arméfördelningen åt annan person, arméförvaltningen ansett sig oförhindrad att vid nu ifrågakomna tillfällen för resa mellan Stockholm och Karlsborg utbetala hela den reseersättning, som generalbefälhafvaren af samma anledning ansett sig berättigad att reqvirera; men kunde arméförvaltningen, då någon Kongl. Maj:ts förklaring icke funnes meddelad, som lemnade stöd åt ofvan angifna uppfattning, icke förneka, att skäl förefunnes äfven för revisorernas i den föreliggande anmärkningen uttalade åsigt.

Då det medgifvande af ifrågavarande anmärknings befogenhet, som arméförvaltningens anförda yttrande innefattar, gifver stöd för antagandet, att vid reseräkningars granskning inom förvaltningen anmärkning icke torde uteblifva, derest hädanefter reseersättning skulle blifva på enahanda sätt som det af revisorerna anmärkta debiterad, har utskottet endast velat förhållandet för Riksdagen

omförmäla.

§ 7.

(Rev. ber. pag. 77—79, utl. pag. 440 och 441.)

Ang. minskning af Vadstena krigsmanshusfonds tillgångar.

Revisorerna, som vid granskning af räkenskaperna för Vadstena krigsmanshusfond funnit, att fondens behållning år 1892 minskats med

15,112 kronor 4 öre, hafva meddelat en tabell, utvisande fondens ställning under de tio sistförflutna åren.

Då af denna tablå framginge, att fondens behållningar, som betydligt stigit under åren 1884—1889, derefter årligen minskats, och då denna fortgående minskning af fondens tillgångar syntes antyda, att dess förmåga att för framtiden uppfylla sitt ändamål icke vore fullt betryggad, hade revisorerna ansett sig böra härå fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Med anledning häraf har arméförvaltningen å civila departementet i sitt ofvannämnda utlåtande anfört, att, då år 1881 den sista, i öfrigt föga genomgripande, förbättringen i pensioneringen af arméns manskap vidtagits, uppmärksamheten redan varit fästad derpå, att Vadstena krigsmanshuskassa i betraktande af räntefotens fallande tendens möjligen ej skulle kunna utan understöd från annat håll bära den ur synpunkterna af allmän billighet och någon lättnad i de indelta truppernas manskapsrekrytering så väl behöfliga pensionsförbättringen; och hade derför sedermera årligen från invalidhusfondens för Kongl. Maj:t till sådant ändamål disponibla behållning blifvit krigsmanshuskassan anvisade 30,000 kronor. Sistnämnda kassas jemförelsevis lysande inkomster under åren 1884—1889, hvilka kunde synas jäfva den ofvan antydda farhågan, vore egentligen endast ett bländverk. De berodde nemligen på tillfälliga kapitalvinster, uppkomna vid de under denna period allmänna räntekonverteringarna å stats- och andra obligationslån, hvilka räntenedsättningar i sin ordning måste medföra och äfven, såsom syntes, medfört ett bakslag i fråga om årsinkomsterna. Skulle emellertid en årlig minskning i kassans kapitalbehållning fortfara, vore det, enligt arméförvaltningens åsigt, nödigt, eller i hvarje fall säkrast, att höja tillskottet från invalidhusfonden. — Arméförvaltningen ansåge dock förefinnas en möjlighet, att ifrågavarande kapitalminskning, till följd icke af ökad inkomst, utan af minskad utgift, kunde i en närmare framtid upphöra. Manskapspensionärerna komme nemligen numera så godt som uteslutande från de indelta truppförbanden, hvaremot från de värfvade garnisonstrupperna den, så att säga, ordinarie manskapspensioneringen, som egde rum på grund af ålder i tjensten, nästan alldeles upphört; bestående dessa truppförbands kontingent till pensionsklassen blott af ett fåtal i tjensten skadade. Om, såsom arméförvaltningen ansåge troligt, en lika ringa afgång med pension kunde förväntas från det enligt nya värfningsgrunderna antagna manskapet vid Vester- och Norrbottens regementen, Jemtlands fältjägareregemente, Vesternorrlands regemente, Gotlands infanteriregemente, Hallands och Blekinge

bataljoner samt de båda skånska icke garnisonerade kavalleriregementena och Norrlands dragonregemente, så måste, vid det förhållande, att den indelta manskapsstyrkan enligt den nya organisationen vid infanteriet lede minskning med omkring 1,300 man och vid kavalleriet med allt de båda nämnda skånska kavalleriregementenas samt f. d. Jemtlands hästjägarecorps indelta manskap, en afsevärd nedgång i framtida tillloppet af pensionärer böra inträffa, och sålunda utgiften för pensioneringen minskas.

Något särskildt yttrande från utskottets sida har utskottet icke ansett revisorernas förenämnda framställning och arméförvaltningens deröfver afgifna utlåtande föranleda; men med afseende å ärendets vigt har utskottet trott sig böra hvad deri förekommit för Riksdagen

anmäla.

Lotsstyrelsen.

§ 8.

(Rev. ber. pag 108, utl. pag 450 och 451.)

Ang. fullständigande af lotsstyrelsens räkenskaper.

I den genom kongl. brefvet den 11 december 1891 fastställda stat för lotsstyrelsen och lotsverket, att tillämpas under år 1892, äro, enligt hvad revisorerna meddela, hithörande anslag — oberäknadt indelta räntor — fördelade under tre hufvudrubriker, nemligen: a) aflöning, b) underhåll och c) diverse anslag; omfattande hvar och en af dessa hufvudrubriker ett flertal anslagstitlar med särskildt utförda belopp. Under »aflöning» upptoges sålunda tio särskilda anslagstitlar; rubriken »underhåll» omfattade dels »till kända behof» sex anslag, dels ock »till oförutsedda utgifter» ett derför afsatt anslagsbelopp, och de till den tredje hufvudrubriken hänförda diverse anslag utgjorde nio till antalet. I lotsstyrelsens hufvudbok för året vore endast sistnämnda nio anslag hvart för sig redovisade å särskilda konton. Beträffande de öfriga anslagen upptoge hufvudboken deremot allenast ett konto för hvardera af de hufvudrubriker, till hvilka de vore hänförda, och lemnade således icke upplysning om hvad af de gjorda utbetalningarna belöpte sig å ett hvart af dessa anslag. Revisorerna, som ansåge, att, för underlättande af räkenskapernas granskning, hufvudboken borde vara så anordnad, att kännedom om de särskilda anslagens ställning deraf tydligen framginge, hade med anledning häraf velat uttala såsom önsk-

värdt, att för framtiden hvart och ett anslag, som med utfördt belopp upptoges i den för lotsstyrelsen och lotsverket gällande stat, blefve å särskildt konto i hufvudboken redovisadt.

Uti häröfver afgifvet yttrande har lotsstyrelsen till en början anfört, att Kongl. Maj:t genom kungörelse den 12 december 1879 förordnat, bland annat, att redovisning för förskott, som af embetsverk för bestridande af löpande utgifter till underlydande utlemnas, skulle afslutas vid medlet af sista månaden under räkenskapsåret samt före slutet deraf insändas till vederbörande embetsverk, som förskottet utlemnat; men med hänsyn till särskilda på lotsverkets organisation beroende förhållanden måste förskott till högst betydliga belopp utlemnas till såväl fyringeniörer som lotskaptener för bestridande af kostnaderna för sådana anskaffningar samt nybyggnads- och underhållsarbeten, hvilkas ombesörjande lotsstyrelsen uppdragit åt dessa sina underlydande, hvarförutom förskott till mindre belopp lemnades till andra nödvändiga utgifter för lotsfördelningarnas behof. Sålunda hade vid slutet af november månad år 1893 beloppet af sålunda utlemnade förskott uppgått till 661,451 kronor 40 öre, för hvilka medel visserligen verifikationshandlingar efter hand som de inkomme till redogörarne aflemnades till styrelsen, men för hvilka slutlig redovisning icke förr än inom årets utgång skulle afgifvas och alltså anordningar utfärdas.

I afseende å dessa redovisningar, hvilka skulle till lotsstyrelsen ingifvas å tid och sätt styrelsen bestämmer, förekomme, att en del verifikationshandlingar, hvilka måste införväntas från platser, med hvilka stundom all kommunikation vintertiden saknades, icke kunde bifogas de inom föreskrifven tid öfverlemnade redovisningarna, utan först det följande året blifva tillgängliga att biläggas räkenskaperna.

Under sådana förhållanden, och innan någon granskning af de olika utgiftsposterna kunnat företagas, kunde det icke ifrågakomma att verkställa utanordningar på specialtitlar eller vara möjligt att med visshet bedöma de olika anslagens ställning vid räkenskapsårets utgång.

Arbetet med samtliga förskotts anordnande å vederbörliga hufvudrubriker, som redan nu, i anseende till de få dagar, under hvilka detsamma måste verkställas, vore svårt att medhinna, skulle, om den antydda förändringen genomfördes, svårligen kunna afslutas inom räkenskapsåret, enär anordningarnas antal under angifven förutsättning skulle mer än fördubblas, och någon lättnad genom arbetsfördelning ej stode att vinna, enär anordnandet måste anförtros åt en person.

Af hvad styrelsen sålunda anfört framginge, att svårigheter mötte för

kostnadernas utanordnande å specialtitlar under räkenskapsåret. Men under de första månaderna af det följande året vore lotsstyrelsen i tillfälle att erhålla full kännedom om dessa titlars ställning vid det föregående årets slut, och detta skedde genom aflönings- och underhållsanslagens fördelning i den kassakontrollbok, som det ålåge styrelsen att låta föra.

Styrelsen ansåge också, att det af Riksdagens revisorer framstälda önskningsmålet lättast och fullständigt skulle vinnas derigenom, att den hos styrelsen förda kassakontrollboken vid anfordran under den pågående granskningen ställdes till revisorernas förfogande, eller ock att en fördelning af aflönings- och underhållsanslagen, på sätt den af Kongl. Maj:t fastställda staten för lotsstyrelsen och lotsverket finnes uppställd, bilades de för året upprättade räkenskaperna.

Då utskottet, i likhet med hvad revisorerne framhållit, anser med god ordning öfverensstämmande, att ifrågavarande räkenskaper varda så fullständigade, att vid deras granskning kännedom kan vinnas om hvarje särskildt anslags ställning, samt utaf de af lotsstyrelsen framstälda förslagen till vinnande af detta mål det senare alternativet, eller bilägganden vid räkenskaperna af en på den fastställda staten grundad fördelning af anslagen, synes vara att föredraga, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes meddela föreskrift derom, att en fördelning af aflönings- och underhållsanslagen, uppställd i enlighet med den af Kongl. Maj:t för lotsstyrelsen och lotsverket fastställda stat, må för framtiden varda bemälda styrelses räkenskaper bilagd.

§ 9.

(Rev. ber. pag. 109—112; utl. pag. 453.)

Ang. pensioneringen af lotsstyrelsens embets- och tjenstemän samt befälet och underbefälet vid lotsverket.

Uti den till 1877 års Riksdag afgifna statsverkspropositionen hade Kongl. Maj:t, enligt hvad revisorerna erinrat, föreslagit, att de af Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut fastställda grunder för pensioneringen af flottans befäl och underbefäl med vederlikar måtte jemväl få tillämpas vid pensioneringen af, bland andra, personalen vid lotsstyrelsen samt befäl och underbefäl vid lotsverket.

I den med anledning häraf aflåtna skrifvelse hade Riksdagen anfört, att det ej synts Riksdagen lämpligt att ingå i pröfning af förslag till pensionering, grundande sig på lönestater, hvilka ej varit föremål för Riksdagens pröfning, såsom förhållandet vore med lotsstyrelsen och lotsbefälet, vid hvilket förhållande och då någon särskild anledning icke syntes förefinnas, hvarför dessa lönestater icke skulle, liksom öfriga, underkastas Riksdagens pröfning och godkännande, Riksdagen icke ansett sig kunna bifalla Kongl. Maj:ts framställning i berörda hänseende.

Sedermera framlade Kongl. Maj:t till 1882 års Riksdag aflöningsstater för lotsstyrelsen och lotsverket samt föreslog, att Riksdagen — med bifall dertill, att de enligt kongl. kungörelsen den 24 november 1876 fastställda grunder för pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar finge tillämpas vid pensionering jemväl af personalen vid lotsstyrelsen samt befälet och underbefälet vid lotsverket, under iakttagande dervid af tillika föreslagna närmare bestämmelser, äfvensom att ej mindre de fyllnadspensioner, till hvilka ifrågavarande löntagare skulle blifva jemlikt berörda stadganden berättigade, än ock pensionerna till gemenskapen vid lotsverket skulle för år 1883 och framgent bestridas af lots- och fyrmedlen — ville för sin del godkänna de framlagda staterna för lotsstyrelsen och lotsverket jemte tillika framstälda vilkor för åtnjutande af de i staterna uppförda aflöningar.

Då ej heller denna Kongl. Maj:ts framställning vann Riksdagens bifall, hade, på sätt revisorerne vidare meddela, Kongl. Maj:t vid 1888 års riksdag afgifvit nya förslag dels till stat för lotsstyrelsen och lotsverket, dels ock till grunder för pensionering af lotsstyrelsens embets- och tjenstemän samt befäl, underbefäl och gemenskap vid lotsverket. I anledning af dessa förslag hade Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 11 maj 1888 tillkännagifvit, att Riksdagen af angifna skäl ansåge det vara bäst att Kongl. Maj:t, med bibehållande af sin konstitutionella rätt att bestämma fyr- och båkafgiften, också sjelf, utan Riksdagens inblandande, tillsåge, att med dessa medel icke blott säkerhetsanstalterna underhölles och utvecklades, utan jemväl för personalen de aflönings- och pensionsförmåner bereddes, på hvilka den kunde anses hafva skäligt anspråk. Riksdagen, som på grund häraf icke ville ingå i pröfning af de framlagda förslagen till aflöning och pensionering af denna personal, hade emellertid funnit sig icke böra lemna oanmärkt, att de för lotsstyrelsens embets- och tjenstemän samt befäl vid lotsverket föreslagna pensionsbelopp syntes vara högre beräknade än

efter de grunder, som vore gällande inom andra statens förvaltningsområden.

Af det vid statsverkspropositionen till sistnämnda Riksdag fogade statsrådsprotokoll öfver sjöförsvarsärenden den 12 januari 1888 framginge, att lotsstyrelsen under nästföregående år hos Kongl. Maj:t gjort framställning om sådan förändring i styrelsens organisation, att verket skulle blifva likställdt med de öfriga centrala embetsverken, att föredragandena likställdes med byråchefer med den för sådana embetsmän bestämda aflöning af 6,400 kronor samt att kamreraretjensten skulle indragas liksom en fyringeniörstjenst.

Vid ärendets föredragning den 16 december 1887 hade emellertid Kongl. Maj:t, som redan den 10 december 1886 tillagt styrelsens sekreterare och kamrerare, med afseende å den dem i olikhet med innehafvare af dylika tjenster i andra embetsverk åliggande föredragningsskyldighet och deraf ökade göromål, en förhöjning i tjenstgöringspenningarne af 500 kronor för hvardera, förklarat sig icke kunna godkänna styrelsens ifrågavarande framställning. Det för 1888 års Riksdag framlagda förslag till stat för lotsstyrelsen hade också uppgjorts under förutsättning, att styrelsens organisation förblefve oförändrad samt hade upptagit för styrelsens personal aflöningar till samma belopp, som från och med år 1887 varit bestämda. Sedan denna Kongl. Maj:ts framställning emellertid, på sätt revisorerna nämnt, icke vunnit Riksdagens bifall, beslöt Kongl. Maj:t den 21 september 1888, dels att från och med början af år 1889 genomföra förändring i lotsstyrelsens organisation, dels ock att ordna pensioneringen af styrelsens äfvensom lotsverkets personal. Genom den för lotsstyrelsen den 30 november 1888 utfärdade förnyade instruktion bestämdes, att styrelsen, som förut haft till chef en lotsdirektör med en sekreterare och en kamrerare såsom föredragande, skulle utgöras af en generallotsdirektör såsom chef samt två byråchefer såsom föredragande ledamöter. Kamrerare- och notarietjensterna samt en fyringeniörstjenst indrogos. I den för år 1889 fastställda aflöningsstaten upptogos för styrelsens föredragande ledamöter, hvilka förut aflönats med 5,000 kronor hvardera, enahanda aflöningsförmåner som för byråchefer i rikets andra förvaltande verk, eller 6,400 kronor. Då denna förhöjning delvis ersatts genom indragning af ofvanberörda tjenster och då för öfrige embets- och tjenstemän inom verket aflöningen bibehållits oförändrad — endast med annan fördelning af densamma å lön och tjenstgöringspenningar — hade 1889 års aflöningsstat kommit att sluta på en siffra, som med 800 kronor öfversteg summan i den förut gällande staten. Efter sistnämnda år

hade staten för lotsstyrelsen icke undergått annan förändring, än att densamma blifvit för år 1892 förhöjd med ytterligare 1,000 kronor.

För de föredragande ledamöterna hade, enligt hvad revisorerna framhålla, förändringen i lotsstyrelsens organisation medfört jemte den förhöjda aflöningen, äfven rätt till högre pension. Enligt kongl. kungörelsen den 21 september 1888 angående förbättrad pensionering af personalen vid lotsstyrelsen och lotsverket, hvars bestämmelser i hufvudsakliga delar öfverensstämde med det för 1888 års Riksdag framlagda förslag, hade nemligen lotsstyrelsens embets- och tjenstemän i allmänhet blifvit tillförsäkrad pension till samma belopp som lönen.

Slutligen hafva revisorerna omförmält, att pensionsafgifterna för embets- och tjenstemän vid lotsstyrelsen äfvensom befäl och underbefäl vid lotsverket, hvilka afgifter senast blifvit bestämda genom kongl. kungörelsen angående särskildt fastställda grunder för pensioneringen af denna personal den 22 januari 1892, utgå med 4 procent af de till vissa fastställda belopp från flottans pensionskassa utgående pensioner; att öfrige delegare i flottans pensionskassa deremot, på grund af Kongl. Maj:ts för kassan nyssnämnda dag utfärdade reglemente, erlägga en pensionsafgift, motsvarande 4 procent af summan af pension och fyllnadspension; och att, om pensionsafgifterna för lotsstyrelsens och lotsverkets nu ifrågavarande personal erlades enligt för flottans pensionskassas öfrige delegare gällande grunder, det bidrag, som årligen utgår från lotsverkets medel för beredande af fyllnadspension och pensionsförhöjning åt denna personal, och hvilket bidrag under revisionsåret uppgått till 7,420 kronor 92 öre, skulle kunna undergå en beaktansvärd förminskning.

Med anledning af revisorernas anförda framställning har lotsstyrelsen i sitt förenämnda utlåtande endast meddelat, att af de vid Kongl. Maj:ts beslut den 22 januari 1892 angående ifrågavarande pensionering pröfvade handlingar framginge, att, oaktadt försök icke saknats att ålägga lotsstyrelsens och lotsverkets embets- och tjenstemän högre pensionsafgifter, detta icke kunnat ega rum emot det för nämnde tjenstemän i olikhet med andra delegare i pensionskassan fortfarande gällande cirkuläret den 20 november 1860 grundadt på Riksdagens skrifvelse den 5 oktober samma år.

Då förevarande ämne, i afseende hvarå någon särskild framställning icke af revisorerna blifvit gjord, emellertid synes vara förtjent af all uppmärksamhet, har utskottet ansett sig böra hvad revisorerna i ämnet anfört till Riksdagens närmare kännedom

meddela.

Navigationsskolorna

§ 10.

(Rev. ber. pag. 117; utl. pag. 455 och 461.)

Ang. ifrågasatt höjning i terminsafgifterna vid navigationsskolan i Malmö.

Revisorerna, som vid besök å navigationsskolan i Malmö tagit del af ett företedt sammandrag af skolans räkenskaper, hade deraf inhemtat, att skolans föreståndare under hvarje af månaderna juni—september år 1893 nödgats med belopp vexlande mellan omkring 150 kronor till nära 500 kronor förskjuta medel till bestridande af löpande utgifter; och då häraf syntes framgå, att de för ändamålet afsedda medel icke vore fullt tillräckliga, hafva revisorerna ifrågasatt, huruvida icke lämpligen någon tillökning kunde ske i de terminsafgifter, som erläggas af skolans elever. Enligt kongl. reglementet för navigationsskolorna i riket den 6 juni 1890 utginge dessa afgifter med allenast 3 kronor för hvarje elev; hvadan någon förhöjning i desamma icke enligt revisorernas mening kunde anses allt för betungande, helst jemlikt samma reglemente befrielse från afgifter kunde medgifvas medellöse elever.

I ett genom marinförvaltningen infordradt yttrande i anledning af revisorernas omförmälda framställning har direktionen för bemälda navigationsskola meddelat, att då den nuvarande skollokalen hösten 1884 togs i bruk, expensmedlen utgjort 1,050 kronor jemte terminsafgifter, uppgående till omkring 300 kronor per år, men att då den nya lokalen i och för uppvärmning och betjening kräft betydligt större omkostnader än den gamla, skolan för år 1885 erhållit ett extra tillskott af 800 kronor. Från och med år 1886 hade expensmedlen fastställts till 1,800 kronor, hvartill komme terminsafgifterna omkring 300 kronor, så att den årliga inkomsten till expenser utgjort omkring 2,100 kronor, hvilket varit tillräckligt för de löpande utgifterna och dessutom lemnat ett öfverskott af omkring 200 kronor per år för anskaffandet af nödig materiel.

Från och med år 1891 hade emellertid andra ekonomiska förhållanden inträffat för skolan, och inkomsterna för de senare åren hade stält sig sålunda:

för år 1891 ..... kronor 1,269: —
„ „ 1892 ..... „ 1,338: 20
„ „ 1893 ..... „ 1,372: 24,

hvari dock ett extra tillskott för år 1892 af kronor 298,86 icke vore inberäknadt.

Medeltalet för dessa tre år utgjorde kronor 1,326,48 och understege således de föregående årens inkomster med omkring 774 kronor.

Skulle nu expensmedlen genom förhöjning af terminsafgifterna uppbringas till hvad de förut varit, kunde dessa afgifter enligt direktionens åsigt icke sättas lägre än 10 kronor, hvarigenom på hvarje elev skulle komma en tillökning af 14 kronor, hvilket med 50 à 60 elever, eller normala antalet elever vid denna skola, skulle medföra ett tillskott af mellan 700 och 800 kronor.

En så låg terminsafgift som 3 kronor erlades enligt direktionens förmenande icke vid någon annan af statens skolor, och då den åsigten, att eleverna skulle med större afgifter än förr bidraga till kostnaden för deras undervisning, alltmer syntes göra sig gällande, kunde en afgift af 10 kronor väl icke vara särdeles betungande, och detta så mycket mindre som de flesta eleverna vid navigationsskolorna endast begagnade undervisningen under ett enda läsår. Det inträffade nemligen vid denna skola nästan alltid, att styrmanselevernas antal vore mer än dubbelt så stort som kaptenselevernas, och samma förhållande egde rum mellan maskinist- och öfvermaskinistelevernas antal, då deremot vid andra statens skolor studietiden ju alltid vore flerårig.

För egen del har marinförvaltningen anfört, att förvaltningen ansåge de för löpande utgifters bestridande vid navigationsskolan i Malmö, likasom för öfrigt vid flere andra navigationsskolor, anslagna medel vara otillräckliga, äfvensom att terminsafgifterna skäligen kunde och borde med förhöjdt belopp utgå. Enär emellertid marinförvaltningen vore betänkt på att afgifva underdånigt förslag till nytt reglemente för navigationsskolorna i riket, dervid, bland annat, jemväl komme under öfvervägande frågan om lämplig förhöjning af elevernas terminsafgifter, syntes revisorernas förevarande framställning för närvarande icke böra till vidare åtgärd föranleda.

Utskottet, som i likhet med revisorerna anser en höjning af terminsafgifterna för eleverna vid navigationsskolan i Malmö af omständigheterna påkallad, har emellertid, då, efter hvad i detta ärende meddelats, måste antagas, att sådan afgiftsförhöjning blifver med det

snaraste påbjuden, ansett revisorernas förevarande framställning för närvarande icke böra till någon särskild åtgärd från Riksdagens sida föranleda.

Stockholms stads kronoräkenskaper och länens landsböcker.

§ 11.

(Rev. ber. pag. 138 och 139, utl. pag. 466.)

Ang. till landssekreteraren i Upsala län utbetalda reseersättningar.

Vid granskningen af Upsala läns landsbok för revisionsåret hade revisorerna funnit, att landssekreteraren i nämnda län enligt särskilda reseräkningar, hvilkas belopp utan anmärkning utbetalts, uppburit dels för resa till Tibble gästgifvaregård för inställelse vid sammanträde derstädes den 16 juli 1892 med Boo härads väghållningsskyldige 86 kronor 80 öre, dels ock för resa till Vesslands kyrkoplats och till Dannemora för inställelse vid sammanträden derstädes den 3 och 4 augusti med åtskilliga andra väghållningsskyldige inom länet sammanlagdt 114 kronor 80 öre; men då berörda resor verkstälts uteslutande med skjuts, ehuru, med undantag för allenast mindre vägsträckor, kunnat användas jernväg, hvarigenom resekostnaderna kunnat väsentligt minskas, hafva revisorerna anmärkt, att bemälde tjensteman följaktligen i omnämnda hänseenden icke stält sig till efterrättelse föreskrifterna i 6 § af resereglementet den 11 februari 1881, sådan denna § lyder enligt kongl. kungörelsen den 20 december 1889.

I ett af landshöfdingeembetet i Upsala län med anledning af revisorernas förenämnda framställning afgifvet utlåtande af den 12 januari innevarande år har landshöfdingeembetet, med öfverlemnande af en från ofvanbemälde landssekreterare infordrad förklaring i ärendet, meddelat, att från kammarrättens revision jemväl inkommit anmärkning beträffande beloppet af den för ifrågavarande extra förrättningar af landssekreteraren uppburna ersättning med yrkande om återgäldande af hvad derför skulle blifvit för mycket utbetaldt.

Äfven af 1892 års statsrevisorer gjordes framställning med anledning af reseräkningar, hvilka år 1891 af samme tjensteman uppgjorts på enahanda sätt, som nu anmärkts; då emellertid denna fråga numera dragits under pröfning af vederbörlig domstol, som, enligt hvad ut-

skottet inhemtat, ännu icke deri dömt, har utskottet endast velat förhållandet för Riksdagen

omförmäla.

Jernvägsstyrelsen.

12 §.

(Rev. ber. pag. 160 och 161; utl. pag. 469—471.)

Ang. uppförandet af en maskinhusbyggnad m. m. vid Malmö jernvägsstation.

I anledning af att enligt jernvägsstyrelsens beslut den 26 juni 1890 under åren 1890—1892 å Malmö jernvägsstation uppförts en maskinbyggnad för belysning med elektriskt ljus af bangården, banhallen och stationshuset m. m., i hvilken byggnad derjemte inrymts lokaler för förråd, smörjare, vagnmästare, vagnputsare, snickare, tapetserare och städerskor, och för hvilken kostnaden beräknats till 82,806 kronor, samt att för detta byggnadsföretag under nämnda år utgifvits tillsammans 131,640 kronor, hvilka styrelsen låtit afföra bland banafdelningens utgifter såsom kostnad för förändringar af byggnader och anläggningar, och då jernvägsstyrelsen årligen hade att inkomma till Kongl. Maj:t med framställning om aflåtande till Riksdagen af proposition angående erforderliga anslag till nya byggnader och anläggningar, hafva revisorerna anmärkt, att styrelsen, utan att Kongl. Maj:t och Riksdagen derom fattat beslut, låtit på eget beråd utföra ett så vidtomfattande arbete som det omförmälda.

I utlåtande af den 13 januari innevarande år i anledning af revisorernas anmärkningar vid jernvägsförvaltningen har styrelsen afgifvit yttrande öfver revisorernas omförmälda anmärkning och dervid beträffande först tillkomsten af den ifrågavarande byggnaden anfört, att, med de stora utvidgningar, spårnätet å Malmö station tid efter annan undergått, och det alltjemt ökade antalet af vagnvexlingar och tågrangeringar, som ständigt måste utföras, såväl vid dagsljus som i mörker, behofvet att förbättra belysningen å stationen visat sig allt mera trängande, och då detta ändamål icke kunde vinnas medelst gasbelysning, hvilken, om än antalet belysningsapparater högst betydligt tillökades och i följd deraf utgifterna för deras skötsel och underhåll stegrades, ändå ej skulle kunna lemna ett tillfredsställande resultat, utan det enda belysningssätt, som på en gång gåfve den erforderliga

ljusstyrkan och vid de stora vidder och många lokaler, som här borde upplysas, kunde med minsta kostnaden hållas vid magt, vore det medelst elektriskt ljus, hade styrelsen beslutit att i sammanhang med de omfattande arbeten, som vidtoges för den utvidgning af stationen och nybyggnad af stationshuset, hvartill Riksdagen anvisat medel, äfven anläggning af ett elektricitetsverk skulle företagas.

Då nu detta verk komme att ersätta den förut befintliga belysningsanordningen, och de lokaler, som inrymdes uti öfre våningen af maskinhuset, förut funnos i byggnader, hvilka måste borttagas för att icke hindra uppförandet af det nya stationshuset och dess banhall samt utläggningen af de spår, som skulle dit framledas, hade styrelsen ansett sig befogad betrakta anläggningen i fråga såsom hörande till »Förändringar af byggnader och anläggningar», för hvilka, liksom för ombyggnad af hus, broar, trummor m. m., utgifterna redovisades bland underhållsomkostnader, och ej såsom nybyggnad, till hvilken anslag borde begäras af Riksdagen, och för hvilken utgifterna, på grund af beviljadt anslag, påfördes jernvägens kapitalkonto.

Att ifrågavarande anläggning icke blifvit särskildt anmäld för Kongl. Maj:t, komme sig, enligt hvad styrelsen vidare meddelade, deraf, att, sedan Kongl. Maj:t för åren 1881 och 1882 icke fastställt omkostnadsstaten, utan endast arfvodesstaten och, med anledning af styrelsens vid framläggande af sitt förslag till arfvodes- och omkostnadsstat för år 1883 gjorda hemställan, att Kongl. Maj:t täcktes, om icke, som förut varit öfligt, i detalj pröfva och fastställa de särskilda i förslaget upptagna posterna, dock genom ett godkännande af de för de olika afdelningarna beräknade summor och totalbeloppet utgifter fastställa som förslagsanslag det belopp, hvaröfver styrelsen egde förfoga för drift och underhåll, Kongl. Maj:t den 22 december 1882 förklarat, att Kongl. Maj:t, som vore förvissad, att styrelsen läte sig angeläget vara att iakttaga all möjlig sparsamhet i fråga om utgifter för upprätthållande af statens jernvägstrafik, så att de af styrelsen derför beräknade summor icke öfverskredes, utan snarare besparingar derå gjordes, icke funne denna styrelsens framställning till något särskildt uttalande föranleda, styrelsen saknat anledning att ingifva särskildt förslag till omkostnadsstat för de derpå följande åren, ända till dess styrelsen genom kongl. bref den 2 juni 1893 förständigats att å nyo årligen ingifva dylikt förslag.

Att det omförmälda kostnadsförslaget för anläggningen öfverskridits, hade berott hufvudsakligen derpå, att anordningen för an-

skaffande af vatten medelst sänkbrunn och rörledning från norra hamnkanalen blifvit dyrare än som beräknats; att en murad skorsten uppförts i stället för först afsedda plåtskorstenar; att betonreservoirer anordnats under ångpannorna för att kunna tillgodogöra sig kondensatorvattnet, och att en öfre våning påbyggts och deri inrättats lokaler i stället för dem, som inrymts uti de förut nämnda, för stationshusets och banhallens anläggning borttagna husen.

Hvad jernvägsstyrelsen sålunda anfört synes utskottet icke i någon mån förringa betydelsen af revisorernas i förevarande ämne framstälda anmärkning, hvilken utskottet anser vara förtjent af särskild uppmärksamhet. Att ett byggnadsarbete, hvilket, såsom det ifrågavarande, innefattat nyanläggning af maskinhusbyggnad jemte tillhörande byggnader och inrättningar för införande af elektrisk belysning vid en station, der förut gasbelysning varit anordnad, samt derjemte utsträckts till beredande af ett antal lokaler för skilda befattningsinnehafvare vid stationen, måste betraktas såsom ett nybyggnadsföretag, anser utskottet ligga i öppen dag; och vid sådant förhållande måste jernvägsstyrelsens åtgärd att afföra utgifterna för detta företag bland underhållskostnader anses sakna giltig grund. Den betydliga kostnad detta byggnadsföretag antagits kräfva och visserligen än ytterligare kräft synes endast i och för sig hafva bort mana styrelsen att före dess utförande söka utverka vederbörligt tillstånd dertill; och det har icke kunnat annat än ådraga sig utskottets uppmärksamhet, att under det å ena sidan byggnader och anläggningar vid jernvägstrafiken, hvilkas utförande endast betinga jemförelsevis ringa belopp, föreläggas Riksdagens pröfning, ett företag af den kostbara beskaffenhet som det förevarande, hvilket föranledt en utgift af 131,640 kronor, blifvit utfördt, utan att Riksdagens mening derom förut inhemtats.

På grund af hvad sålunda i detta ärende förekommit och till förekommande för framtiden, att byggnadsfrågor af den omfattning som den nu omförmälda undandragas Riksdagens pröfning, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t, vid uppkommande frågor om till- eller ombyggnader vid statens jernvägstrafik, hvilka på grund af sin omfattning måste anses komma att medföra större kostnader, täcktes före sådana frågors afgörande underställa desamma Riksdagens pröfning.

§ 13.

(Rev. ber. pag. 161; utl. pag. 471 och 472.)

Ang. bostadslägenheterna vid det nya stationshuset i Malmö.

I afseende på nyuppförda stationshuset i Malmö hafva revisorerna med anledning af besök derstädes anmärkt, att de derinom anordnade bostadslägenheterna befunnits vara allt för rymligt tilltagna. Under det brist på tillräckliga lokaler för expeditioner i vissa fall gjorde sig gällande, hade nemligen åt förstnämnda lägenheter beredts ett utrymme, som syntes vida öfverstiga bostadsinnehafvarnes behof.

I jernvägsstyrelsens förenämnda utlåtande har styrelsen beträffande denna anmärkning anfört, att styrelsen villigt erkände, att de lägenheter, som inredts i öfre våningarna af stationshuset att begagnas som bostad af 3 afdelningschefer och stationsinspektoren, vore, hvad rumytorna beträffade, större än hvad sådana lägenheter vanligen vore, men tillökningen hade i närvarande fall betingats af storleken af husets plan, hvilken bestämts efter de mått, som erfordrades för att i bottenvåningen inrymma de lokaler, som vore afsedda för jernvägstjensten, samt af nödvändigheten att indela rummen och rätta eldstädernas placering i de öfre våningarna efter de i bottenvåningen befintliga murar, likasom ock husets bredd vållat, att större dimensioner, än noga taget varit behöfliga, måst gifvas åt de i husets centrala del förlagda tamburer och serveringsrum.

Anmärkningen, att brist på tillräckliga expeditionslokaler i vissa fall gjort sig känbar, syntes styrelsen egentligen gälla det gamla stationshuset; men lokalerna derstädes, i hvilka sedan jernvägstrafikens början besörjts expeditionen af såväl ankommande som afgående persontrafik, borde enligt styrelsens förmenande, sedan den förra blifvit flyttad till det nya stationshuset, åtminstone någon tid motsvara behofvet.

Revisorernas förenämnda erinran, hvars befogenhet, såsom af jernvägsstyrelsens omförmälda yttrande framgår, jemväl af styrelsen vitsordats, synes visserligen icke för närvarande kunna föranleda till någon särskild åtgärd. Emellertid har utskottet ansett sig böra berörda förhållande för Riksdagen

anmäla.

§ 14.

(Rev. ber. pag. 161—166; utl. pag. 472—474.)

Ang. vissa mellan staten och de enskilda jernvägarne Vexiö—Alfvesta, Stockholm—Vesterås—Bergslagen och Gefle—Dala uppgjorda kontrakt.

I särskilda punkter hafva revisorerna afgifvit yttranden angående af styrelsen för statens jernvägstrafik uppgjorda kontrakt dels med

Vexiö—Alfvesta jernvägsaktiebolag om trafikerandet af bolagets jernväg, dels med Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafikaktiebolag angående samtrafik med statsbanan vid Stockholms norra station och centralstationen samt dels med Gefle—Dala jernvägsaktiebolag i fråga om gemensamt begagnande af Storviks station; och anser sig utskottet böra i ett sammanhang behandla dessa framställningar.

Hvad först beträffar *Vexiö—Alfvesta jernväg*, hafva revisorerna meddelat, att enligt det med jernvägsaktiebolaget den 20 februari 1864 afslutade kontrakt, hvarigenom staten på vissa vilkor åtagit sig trafikerandet af bolagets jernväg, all trafik å bandelen Vexiö—Alfvesta besörjdes af statens personal utan särskild ersättning, likasom ock bolaget egde att afgiftsfritt begagna stationsbyggnaderna vid Alfvesta. Vidare finge statens jernvägsmateriel af bolaget användas mot ersättning, som utgjorde för lokomotiv 4 kr. pr s. k. lokomotivmil (37,4 öre pr tågkilometer) och för vagnar 30 öre pr s. k. vagnmil (1,4 öre pr vagnkilometer).

I utlåtande den 4 november 1863 beträffande de föreslagna kontraktsbestämmelserna hade styrelsen för statens jernvägstrafik framhållit, att som förslaget, i hvad det afsåge beloppet af den ersättning, som af bolaget borde erläggas, hvilade allenast på erfarenheten rörande statsbanans dåvarande trafikförhållanden, modifikationer deri kunde varda önskvärda, eller berättigade anspråk på förändringar å någondera sidan uppstå, hvadan också revision af de föreslagna bestämmelserna tid efter annan borde blifva nödig.

Likaledes hade i kongl. brefvet den 13 november 1863 uttalats, att, för den händelse rörelsen å bandelen Vexiö—Alfvesta framdeles icke blefve af staten besörjd, bolaget skulle vara pligtigt att i sådant fall på egen bekostnad anskaffa erforderlig materiel genom inköp af behöfligt antal vagnar och lokomotiv; och i det af Vexiö—Alfvesta-banans arbetsdirektion den 24 mars 1864 undertecknade, af Kongl. Maj:t den 8 april samma år godkända kontrakt om banans färdigbyggande föreskrifves, att, om eller när trafiken å nämnda bana icke längre kunde eller finge besörjas på sätt i först nämnda kontrakt vore medgifvet, bolaget skulle vara pligtigt att på egen bekostnad anskaffa nödig transportmateriel.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 5 juni 1877 hade trafikstyrelsen hemstält, att de bolaget genom samma kontrakt förunnade förmåner måtte med utgången af år 1882 upphöra, eller ock viss förhöjning ske i den staten tillförsäkrade ersättning, men hade bolaget uti afgifven förklaring anfört, att, då kontraktet vore från statens sida ouppsägbart, trafikstyrelsens hemställan icke borde kunna föranleda till någon åtgärd.

Vid detta ärendes föredragning inför Kongl. Maj:t i statsrådet den 2 november 1883 hade Kongl. Maj:t icke funnit sig böra för det dåvarande vidtaga någon åtgärd i ärendet.

För att ådagalägga, att ifrågavarande kontrakt åtminstone numera vore för staten förlustbringande, ansåge revisorerna emellertid sig allenast behöfva erinra derom, att, enligt hvad jernvägsstyrelsen i skrifvelse till revisorerna den 18 november 1893 upplyst, drift- och underhållskostnaden för lokomotiv och vagnar å Vexiö—Alfvesta jernväg under år 1892 uppgått till 16,707 kronor 73 öre, deraf bolaget emellertid, med stöd af bestämmelserna i 1864 års kontrakt, ersatt allenast 15,548 kronor 52 öre. Härtill komme, att kostnaderna för aflöningen å trafikafdelningen vid Alfvesta station bestriddes utan något som helst bidrag från bolagets sida. En väsentlig förändring i de vid afslutandet af ifrågavarande kontrakt rådande förhållandena borde dessutom hafva inträdt derigenom, att, sedan jernvägen mellan Vexiö och Karlskrona blifvit för trafik öppnad, expeditionerna vid Alfvesta station betydligt ökats, utan att någon motsvarande direkt ersättning härför lemnas.

I betraktande häraf och då revisorerna icke kunde föreställa sig, att, på sätt bolaget velat göra gällande, staten skulle, tvärt emot de bestämda uttalandena i motsatt rigtning, som i ämnet blifvit gjorda, hafva genom ifrågavarande kontrakt fråntagits rätt att, då statens intresse sådant fordrar och det, utan äfventyr för bolagets bestånd eller trafikens fortsatta upprätthållande, kunde ske, förordna antingen om upphörande af Vexiö—Alfvesta-banans trafikerande med statens transportmateriel eller om en sådan revision af de ursprungliga kontraktsbestämmelserna, som kunde finnas vara af de förändrade förhållandena påkallad, hade revisorerna ansett, att åtgärder i ena eller andra hänseendet borde af jernvägsstyrelsen vidtagas.

Vidkommande härefter *Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg* hafva revisorerna anfört, att sedan genom kongl. brefvet den 7 april 1876 denna jernvägs trafikaktiebolag medgifvits rätt till samtrafik med statsbanan vid Stockholms norra station och centralstationen, samt i sammanhang dermed blifvit fastställda vissa vilkor för denna rättighets åtnjutande, den 1 juli 1879 emellan styrelsen för statens jernvägstrafik och nämnda bolags direktion afslutits ett kontrakt angående upplåtande af lokaler för och expedition af bolagets trafik vid berörda stationer att gälla från och med sistnämnda dag, enligt hvilket kontrakt, på grund hvaraf resande samt res- och ilgods till och från Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg skulle, i samma ordning och efter samma regler som gälde för statsbanan, af statsbanans personal emottagas och expedieras

vid Stockholms centralstation i dess för sådan trafik afsedda lokaler, bolaget skulle såsom ersättning för de af samtrafiken föranledda kostnader årligen till statens jernvägstrafik erlägga 17,000 kronor, hvarjemte stadgades, beträffande tiden för kontraktets giltighet, att detsamma skulle upphöra att gälla två år efter det uppsägning af endera kontrahenten skett, dock att uppsägning icke finge ske före utgången af år 1880.

Vidare hade, enligt hvad revisorerna upplyst, kontraktet innehållit uttrycklig bestämmelse derom, att den träffade öfverenskommelsen gälde endast för tre bantåg dagligen i hvardera rigtningen och att afsändande eller mottagande af flere bantåg, der sådant funnes erforderligt, icke finge ske, förr än särskildt aftal derom blifvit träffadt. Revisorerna, som icke velat ifrågasätta, att ej den staten i berörda kontrakt tillförsäkrade godtgörelse måtte vid tiden för kontraktets upprättande och med hänsyn till då rådande trafikförhållanden skäligen motsvarat de kostnader, som af den i kontraktet medgifna samtrafik blifvit en följd, hade dock ansett uppenbart, att så icke längre numera kunde vara förhållandet. Såsom ofvan nämnts, hade beloppet af den staten tillkommande ersättning blifvit bestämdt under förutsättning, att antalet tåg icke öfverstege tre i hvardera rigtningen, men redan härutinnan hade en icke oväsentlig förändring inträdt. Den för Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg senast antagna tidtabell, afsedd att gälla från och med den 1 oktober 1893, utvisade nemligen, att persontrafiken från och till Stockholms centralstation numera upprätthölles af fyra ordinarie bantåg i hvardera rigtningen. Härtill komme dels å bandelen Stockholm—Sundbyberg sju ordinarie persontåg samt å bandelen Stockholm—Riddersvik två blandade tåg, allt i hvardera rigtningen, dels ock å bandelen Stockholms norra station—Vesterås två extra godståg. Såvidt revisorerna hade sig bekant, vore denna tillökning i samtrafiken kommen till stånd, utan iakttagande af kontraktets föreskrift att sådant finge ske allenast efter föregående aftal, hvars syfte måst vara att bereda staten godtgörelse för de ökade kostnader, som en dylik utvidgning af samtrafiken ovilkorligen medförde.

Denna revisorernas uppfattning ansågo revisorerna vinna stöd jemväl af en jemförelse mellan den uppbörd, som tillfördes Stockholms central- och norra station af statsbanan, och de trafikmedel, som för Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernvägs räkning tillflöte samma stationer. Till belysning i sådant hänseende hafva revisorerna anfört, att för mars månad 1893 totaluppbörden vid Stockholms centralstation utgjort 69,587 kronor; deraf tillförts från Stockholm—Vesterås—Bergs-

lagens jernväg 12,166 kronor eller omkring 16 procent, att uppbörden för samma tid vid norra stationen utgjort 128,000 kronor, deraf å bolagets godstrafik belöpt 16,450 kronor eller omkring 12,5 procent; samt att för september månad 1893 motsvarande siffror stält sig vid centralstationen resp. 86,669—11,394 samt vid norra stationen resp. 80,511—10,520, allt jemt sålunda för Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg utvisande en betydlig andel i totaluppbörden.

För jemförelse med trafikförhållandena under samtrafikens tidigaste skede, hafva revisorerna efter inhemtade upplysningar meddelat, att under mars och september månader år 1880 uppbörden vid norra stationen utgjort under mars månad för statsbanan 71,374,13 och för Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg 9,488,20 samt under september månad resp. 45,667,49 och 5,027,98.

Sammanställdes dessa siffror med ofvan angifna uppbördsbelopp, framginge enligt revisorernas mening, att den på Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg belöpande andel i trafikinkomsterna vid norra stationen numera betydligt öfverstege den anpart i dessa inkomster, hvilken under den första tiden af ifrågavarande kontrakts tillämpning belöpte sig på samma jernväg; och att, hvad centralstationen anginge, förhållandena utvecklat sig i enahanda rigtning, ansågo revisorerna på grund af vunna upplysningar rörande trafikförhållandena år 1880 och år 1893 kunna med visshet antagas.

Om man vidare beaktade att, enligt hvad jernvägsstyrelsen meddelat, trafikafdelningens utgifter för aflöningar år 1892, oberäknadt kostnaden för telegrafexpeditionens ombesörjande, vid centralstationen och norra stationen uppgått till sammanlagdt kronor 336,922, deraf belöpt å centralstationen kronor 173,047 och å norra stationen kronor 163,875, framträdde ännu mer behofvet af en sådan förhöjning i den staten tillkommande ersättningen, att bolagets andel i utgifterna för samtrafiken bragtes i rimligt förhållande till de fördelar, densamma för bolaget medförde. För en sådan förhöjning talade äfven en jemförelse med de belopp, enskilda banor sinsemellan betingat af hvarandra för gemensamt begagnande af enderas stationer. Dessa belopp stälde sig nemligen förhållandevis betydligt högre, än hvad för närvarande är emellan staten och Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg aftaladt.

I saknad af en fullständig utredning angående samtliga på frågan inverkande omständigheter vore revisorerna icke i tillfälle att till siffran uppgifva ett visst ersättningsbelopp såsom det i förevarande fall rätta; men då, af ofvan anförda skäl, det nu gällande kontraktet måste

anses vara för staten ofördelaktigt, och jernvägsstyrelsen vid en ny, på noggrann utredning grundad och vederbörandes pröfning underställd uppgörelse otvifvelaktigt skulle kunna betinga staten vida förmånligare vilkor än de nu öfverenskomna, hade revisorerna velat uttala önskvärdheten deraf, att nu gällande kontrakt emellan staten och Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafikaktiebolag angående samtrafik vid Stockholms centralstation och norra stationen måtte varda snarast möjligt af jernvägsstyrelsen uppsagdt.

Hvad slutligen angår *Gefle-Dala jernväg* omförmäla revisorerna, att enligt ett emellan styrelsen för statens jernvägstrafik och direktionen för nämnda jernväg afslutadt, från den 1 september 1875 gällande kontrakt angående gemensamt begagnande af Storviks station, nämnda station, med derå befintliga staten tillhöriga byggnader och anläggningar, blifvit upplåten till begagnande af Gefle—Dala jernväg under vissa i samma kontrakt närmare bestämda vilkor. Jemlikt dessa vilkor ålåge det statens jernvägstrafik att, med visst undantag, genom sin vid Storviks station anställda tjenstepersonal ombesörja alla trafikgöromål, som vid stationen kunde förekomma i och för Gefle—Dala-banans såväl enskilda som gemensamt med statsbanan derstädes bedrifna trafik, äfvensom att bekosta vissa materialier samt underhållet af gemensamt begagnade inventarier. Såsom bidrag till personalens vid nämnda station aflöning och till bestridande af berörda underhållskostnad hade, enligt samma kontrakt, Gefle—Dala jernvägsaktiebolag att till statens jernvägstrafik årligen betala 2,400 kronor.

Då emellertid, enligt hvad revisorerna inhemtat, trafiken mellan de båda banorna numera tillväxt så betydligt, att exempelvis totaluppbörden å trafik, som emellan de båda banorna förmedlats vid Storviks station under räkenskapsåret 1 november 1891—31 oktober 1892, uppgått till nära 450,000 kronor, medan, å andra sidan, statens utgifter för trafikafdelningen derstädes för samma tid belöpt sig till omkring 31,800 kronor, och då sistberörda utgifter till icke obetydlig del föranledts af den trafikförmedling, som vid Storviks station egde rum, hade revisorerna funnit den staten för närvarande tillkommande ersättning för de af den gemensamma trafiken föranledda kostnader böra skäligen förhöjas; hvadan revisorerna uttalat önskvärdheten deraf, att jernvägsstyrelsen måtte genom uppsägning af ifrågavarande kontrakt, hvilket enligt deri intagen bestämmelse upphörde att gälla sex månader efter å endera sidan skedd uppsägning, bereda staten tillfälle att vid en ny, efter rådande trafikförhållanden afpassad uppgörelse träffa ett för staten i förevarande afseende fördelaktigare aftal.

Med anledning af hvad revisorerna i dessa ärenden anfört och meddelat har jernvägsstyrelsen i sitt ofvan omförmälda utlåtande till en början förklarat, att önskvärdheten af en revision af de afgifter, de enskilda jernvägarne erlade för skötseln af deras egen lokala trafik å den staten tillhöriga föreningsstationen vore uppenbar. Vid jemförelse mellan de afgifter, bolagen erlade, kunde ej förnekas, att till och med rätt betydande ojemnheter kunde påvisas. Orsaken härtill insåges lätt. Dessa afgifter hade bestämts samtidigt med den enskilda banans inledande på statsstationen, då man ännu hade en högst ofullständig kännedom om den blifvande trafikens omfattning, och merendels hade då den enskilda banans egare befunnit sig i en långt ifrån gynsam ekonomisk ställning; och då det vore att befara, att banans egare, om de afgifter, som fordrades för begagnandet af en gemensam station, af honom ansåges såsom för högt pris för de förmåner, hvaraf han komme i åtnjutande, skulle anlägga en särskild mindre station vid sidan af statens redan befintliga, hade, för att förebygga olägenheterna för den blifvande trafiken af en sådan isolering, afgiften bestämts till minsta möjliga belopp. Sedan dess hade vunnits större erfarenhet om de kostnader, driften af en föreningsstation betingade, och säkrare ledning för bedömandet af det omfång, hvari en hvar af de tillslutande banorna toge arbetskrafter och anläggningar å stationen i anspråk; och hade derför i de under de senare åren träffade öfverkommelser med nya banor ifrågavarande ersättningsbelopp satts ej obetydligt högre än tillförene.

Styrelsen hade visserligen ännu icke tagit något definitivt steg till en genomgående reform af dessa afgifter, emedan hon först velat afvakta en mera omfattande anslutning af enskilda jernvägar till den år 1882 påbörjade samtrafiksföreningen och se, hvilken plats den derigenom möjliggjorda, till förenkling af expeditionsgöromålen å föreningsstationerna ledande samtrafiken intoge till lokaltrafikerna. Med detta års början hade nämnda förening vuxit så, att samtrafik kunnat utsträckas till samtliga i direkt eller medelbar spårförbindelse med statsbanorna stående enskilda banor, med undantag endast af några få mindre banor af blott lokal betydelse.

Emellertid hade styrelsen efter tillgängliga data låtit verkställa beräkningar öfver alla de faktorer, hon ansåge böra tagas i betraktande vid fördelningen mellan vidkommande banor af bidragen till bestridande af kostnaderna för en föreningsstations skötsel och underhåll, och hade för afsigt att, sedan dessa blifvit afslutade, hvilket kunde förväntas ega

rum under innevarande års lopp, framlägga inför Kongl. Maj:t förslag till gemensamma grunder för sådan slags fördelning.

I öfverensstämmelse med hvad styrelsen andragit rörande en allmän reform af ersättningsbeloppen från de enskilda jernvägarne, kunde styrelsen icke hafva något att gensäga mot hvad revisorerna särskildt förordat i afseende på kontrakten med Vexiö—Alfvesta, Stockholm—Vesterås—Bergslagens och Gefle—Dala jernvägar. I fråga om den förstnämnda banan hade revisorerna erinrat om den hemställan om kontraktsändring, som styrelsen gjorde år 1877, och huru densamma enligt Kongl. Maj:ts förklaring af år 1883 icke ledde till någon Kongl. Maj:ts åtgärd. Styrelsen hade för sin del intet att erinra mot att få frågan ånyo bringad under Kongl. Maj:ts pröfning. Med anledning af hvad i revisionsberättelsen anförts, att Stockholm—Vesterås—Bergslagens bana tillstadts att utan förhöjd ersättning få flere bantåg å centralstationen expedierade än hvad kontraktet bestämde, vore styrelsen skyldig upplysa, att hon gjort detta medgifvande, emedan tillkomsten af de nya tågen ej åsamkat staten någon ökad utgift, sedan enligt vänlig öfverenskommelse banan erlagt en särskild ersättning af 1,000 kronor årligen för expedierande af ett sent på aftonen gående tåg till Sundbyberg. Vid bedömandet af denna banas ersättning till staten finge man ej förbise, att banan stält till statsbanans förfogande det område invid Stockholms norra station med spår, hvilket banan begagnat till egen godsstation och genom hvars upplåtande stor lättnad beredts för rörelsen inom statens bangård.

Uppsägningstiderna för öfverenskommelserna med de enskilda banorna vore i allmänhet sex månader. Men emedan uppsägningstiden för kontraktet med nu nämnda bana vore två år, skulle styrelsen vidtaga åtgärder för att denna långa termin icke må hindra, att tillämpningen för denna bana af de afsedda nya allmänna grunderna för afgiftsberäkningen toge sin början vid samma tidpunkt som för öfriga banor.

I likhet med hvad revisorerna framhållit och jernvägsstyrelsen jemväl vitsordat, anser utskottet att ofvan omförmälda med Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafikaktiebolag och direktionen för Gefle—Dala jernväg afslutade kontrakt böra, för betingande af fördelaktigare vilkor för statsbanan, uppsägas; och synes jemväl skäl förefinnas, för att frågan om förändring i kontraktsbestämmelserna angående statens trafikerande af Vexiö—Alfvesta-jernvägen varder ånyo bragt under Kongl. Maj:ts pröfning.

Utskottet, som anser detta ämne vara af den betydelsen, att Riks-

dagen bör påkalla Kongl. Maj:ts särskilda uppmärksamhet derå, får alltså hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder böra vidtagas till revision af ofvan omförmälda emellan styrelsen för statens jernvägstrafik samt Stockholm—Vesterås—Berglagens trafikaktiebolag och direktionen för Gefle—Dala jernväg upprättade kontrakt äfvensom huruvida ej förenämnda emellan staten och Vexiö—Älfvesta jernvägsaktiebolag afslutade öfverenskommelse må kunna underkastas förändring.

§ 15.

(Rev. ber. pag. 166; utl. pag. 474—477.)

Ang. ett med byggmästaren C. H. Hallström afslutadt kontrakt om uppförandet af vissa husbyggnader å stambanedelen Långsele—Vännäs.

Sedan mellan öfveringeniören vid statens jernvägsbyggnader, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, samt byggmästaren C. H. Hallström den 31 januari 1891 afslutits entreprenadkontrakt angående uppförande af ett visst antal husbyggnader vid stationerna Vännäs och Hörnsjö å stambanedelen Långsele—Vännäs samt i fråga om ersättning för, bland annat, åtskilliga af Hallström verkstälda öfverarbeten uppkommit tvist, hvilken hänskjutits till afgörande genom kompromiss, hade Hallström genom kompromissbeslut den 19 juli 1892 tillerkänts ersättning med belopp, som efter afdrag af Hallström ådömda ersättningar blifvit fastställdt till 2,885 kronor 28 öre. Härefter hade Hallström, hvilken skulle till hälften ersätta kostnaden för kompromissen, enligt qvitto den 19 november sistnämnda år, fått uppbära ett belopp af 2,310 kronor 28 öre, eller nyssnämnda summa, minskad med den å Hallström belöpande andel i kompromisskostnaden, 575 kronor.

Då emellertid i 9 § i ofvanberörda entreprenadkontrakt, af hvilket revisorerna tagit del, föreskrefves, att ersättning för extra arbeten utöfver kontraktet icke skulle utgå, der ej på förhand träffats särskild skriftlig öfverenskommelse rörande sådana arbeten, och det följaktligen ålegat vederbörande tillse, att jemväl beträffande ifrågakomna öfverarbeten särskildt aftal blifvit slutet, hade revisorerna omförmält förhållandet, under erinran att genom iakttagande af kontraktets ofvannämnda föreskrifter i förevarande fall skulle vunnits, ej allenast att kompromiss icke blifvit erforderlig, såvidt de verkstälda öfverarbetena anginge, utan äfven att kostnaderna för samma arbeten kunnat i någon mån nedbringas.

Revisorerna hafva vidare funnit anmärkningsvärdt, att en i kontraktet, i öfverensstämmelse med stadgandet i kongl. kungörelsen den 10 maj 1889, intagen bestämmelse om skyldighet för Hallström att för kontraktets fullgörande ställa godkänd säkerhet, blifvit genom utstrykande af den §, derunder nämnda bestämmelse varit införd, utesluten, utan att några skäl härför anförts eller hänvisning gjorts till något i vederbörlig ordning derom fattadt beslut. En af jernvägsstyrelsens arkitekt i kontraktets marginal gjord anteckning derom, att anmärkta åtgärder skett »enligt uppdrag», syntes icke kunna nöjaktigt förklara berörda afvikelse från gällande föreskrifter.

Enligt hvad revisorerna inhemtat, hade af vederbörande revisionstjensteman framstälts anmärkning beträffande härofvan omförmälda förhållanden, men hade ärendet af jernvägsstyrelsen ännu icke blifvit slutbehandladt. Då emellertid ärendets vigt bort påkalla en skyndsam behandling, hade revisorerna ansett jemväl nyssberörda omständighet egnad att tilldraga sig uppmärksamhet.

Jernvägsstyrelsen, som öfver de vid detta ärende gjorda anmärkningar infordrat förklaring af öfveringeniören för stambanebyggnaden genom Öfre Norrland, har i sitt ofvannämnda utlåtande af den 13 januari innevarande år angående revisorernas förevarande anmärkningar i sammandrag meddelat hvad af öfveringeniören i ämnet anförts; och hade öfveringeniören sålunda yttrat att anmärkningarne hufvudsakligen hvilade på den uppfattning, att Hallström åtagit sig ett entreprenadarbete, på sätt kontraktet den 31 januari 1891 utvisade, hvilken uppfattning vore helt naturlig, då sagda kontrakt, oegentligt nog, blifvit räkenskaperna bilagdt; men att, sedan arbetet verkligen blifvit utbjudet på entreprenad, Hallströms anbud bland öfriga afgifna befunnits vara det enda antagliga, icke blott med afseende på priset, utan äfven med hänsyn dertill, att öfriga anbudsgifvare icke kunnat anses innehafva de egenskaper, att arbetet borde dem anförtros. Hallströms anbud hade alltså blifvit antaget, och ofvannämnda entreprenadkontrakt uppsatts. Underskrifvandet hade emellertid fördröjts af det skäl, att Hallström ej anskaffade säkerhet för kontraktets fullgörande. I afbidan härpå hade någon tid förflutit, tilldess det slutligen blifvit uppenbart, att Hallström icke skulle blifva i stånd att ställa vederbörlig säkerhet. Endast kort tid hade då återstått, till dess byggnaderna skulle vara färdiga; andra antagliga anbud än Hallströms hade redan visat sig icke kunna erhållas; och att för egen räkning utföra arbetet till samma pris, som Hallström med sin tillgång till billigare materialier kunnat erbjuda, eller på den korta tid, som kunnat vara för Hallström med hans vanda arbetare tillräcklig, hade ej

synts vara för jernvägsbyggnaden möjligt. Den enda återstående utvägen att tillvarataga jernvägsbyggnadens intresse hade öfveringeniören derför ansett vara, att söka tillgodogöra sig Hallströms beprövade skicklighet genom ett aftal under sådan form, att någon risk för staten icke uppkomme i följd af Hallströms obestånd och oförmåga att ställa säkerhet för fullgörande af åtagna förpligtelser. En dylik form för aftal hade öfveringeniören trott sig finna i de vid jernvägsbyggnaden förekommande så kallade arbetsaftalen, d. v. s. aftal hvarigenom en person i egenskap af arbetsförman åtoge sig att med anskaffad arbetspersonal utföra ett visst arbete, hvilket under sin fortgång med vissa korta mellantider kontrollerades och uppskattades samt derefter betalades med 75 procent af redan intjenad godtgörelse, hvaremot återstående 25 procent innehölles, tilldess arbetet blifvit fullständigt utfördt. Vid dylika arbeten förekommo således inga förskottsliqvider och följaktligen icke heller sådan risk i händelse arbetet försummades, att säkerhet för densamma behöfde affordras arbetstagaren. Ett dylikt aftal hade blifvit uppgjordt mellan öfveringeniören och Hallström, i stället för det ursprungligen tillämnade entreprenadkontraktet, hvilket sålunda aldrig kommit till stånd. Men då förslaget till entreprenadkontraktet innehållit, utom de för entreprenadaftal väsentliga bestämmelserna om förskottsliqvider och ställande af säkerhet samt andra endast på entreprenadaftal tillämpliga vilkor, hvilka icke vidare skulle lända till efterrättelse, jemväl åtskilligt annat, såsom tekniska föreskrifter och uppgift å priset för de i kontraktet omförmälda arbeten med mera, hade kontraktet ansetts kunna i de delar, som vore äfven å arbetsaftalet tillämpliga, fortfarande tjena till efterrättelse och hade derför blifvit undertecknadt af öfveringeniören och Hallström under fullt samförstånd, att detsamma skulle ega allenast denna betydelse, men icke tillämpas, i hvad det innehölle bestämmelser, hänförliga till entreprenadkontrakt. Att detta, och endast detta, varit kontrahenternas mening, framginge bland annat, deraf, att Hallström hvarken erhållit eller gjort anspråk på något förskott enligt kontraktet. Hallström hade nu påbörjat arbetet och någon tid lyckats hålla detsamma i gång. Men då arbetet med hänsyn till den knappa arbetstiden bort med större kraft bedrifvas för att blifva färdigt till den 1 oktober 1891, hade i stället visat sig, att Hallström vore oförmögen att vidare anskaffa arbetsmaterialier och arbetsfolk med tillräcklig vana. Materialier hade nu kunnat erhållas endast på det sätt, att de sändts till jernvägsbyggnaden mot efterkraf, som måst af byggnadsmedlen gäldas, för att vid liqvid med Hallström sedan afräknas; arbetsfolket hade kunnat bibehållas endast mot vilkor, att dagsverkslistorna mottagits af jernvägsbefälet,

som enligt dessa tillhandahållit arbetarne deras aflöning; Hallström hade sjelf högst sällan besökt byggnadsplatserna, så att jernvägsbefälet måst öfvertaga ledningen af arbetet.

När byggnaderna ändtligen på hösten 1891 blifvit i det närmaste fullbordade, ehuru åtskilliga mindre kompletteringsarbeten återstått, hvilka ej kunnat vid denna årstid utföras, hade ansetts lämpligast att uppgöra slutliqvid med Hallström. De flesta arbeten, som afsetts med kontraktet, hade då varit utförda, en del af dem hade återstått; men dessutom hade Hallström utfört åtskilliga extra arbeten, som ej omtalats i kontraktet och ej ingått i den deri öfverenskomna betalning. Då, enligt hvad ofvan blifvit sagdt, något entreprenadkontrakt med Hallström ej blifvit uppgjordt, utan endast ett arbetsaftal, hade deraf följt, att allt tal förfallit om skilnad mellan kontraherade arbeten och öfverarbeten, i den mening, att Hallström, i brist på föregående skriftligt aftal derom, icke skulle egt erhålla godtgörelse för de senare. När Hallström utfört arbetet på grund af s. k. arbetsaftal, hade han bort erhålla ersättning för allt arbete, som han verkstält för jernvägens behof. Föregående uppgörelse angående öfverarbeten hade för öfrigt varit nära nog omöjligt att åstadkomma i anseende till Hallströms sällsynta besök vid arbetsplatserna. Då öfverslag alltså gjorts beträffande de arbeten, Hallström utfört, och dem, han eftersatt, hade det synts, som om Hallströms kredit vore mera än tillräcklig att betäcka hans debet, uppkommet genom jernvägens utlägg för material och arbetslöner samt jernvägens fordran för eftersatta arbeten. I följd häraf hade Hallström fått qvittera det ursprungligen kontraherade ersättningsbeloppet såsom utbekommet genom afskrifning af nämnda debetposter, dervid Hallström emellertid förbehållit sig rätt att framställa anspråk på högre ersättning för extra arbeten, än vid uppgörelsen blifvit honom tillgodoräknad. Denna fråga hade alltså återstått att få afgjord; och, under förutsättning att Hallström, såsom öfveringeniören ofvan sökt visa, vore berättigad till ersättning för öfverarbeten, hade sättet för bestämmande af ersättningens belopp synts, i analogi med föreskrifterna i kongl. kungörelsen den 10 maj 1889 och den i § 19 i kontraktet influtna bestämmelse, utan tvifvel vara hänskjutande till skiljemän. Hade detta medel icke valts, hade Hallström med all säkerhet väckt rättegång.

Om än öfveringeniörens ofvanbeskrifna förfarande i förhållande till Hallström icke varit i formelt afseende strängt rigtigt, vågade dock öfveringeniören påstå, att det varit under föreliggande omständigheter snart sagdt det enda möjliga. Och att staten icke derigenom tillskyndats någon förlust, syntes honom vara påtagligt. Derest i följd af Hall-

ströms oförmåga att anskaffa säkerhet arbetet ej blifvit honom anförtrodt, hade ej återstått annan utväg, än att jernvägen sjelf fått redan från början öfvertaga arbetet och således gått miste om att erhålla den del af arbetet, Hallström nu utfört, till det af honom betingade, ovanligt billiga pris. Revisorerna hade icke ens uppgifvit, att något af de arbeten, för hvilka Hallström krediterats, varit obehöfligt, och vid sådant förhållande hade öfveringeniören saknat anledning att antaga, att i någon händelse staten velat genom att förskansa sig bakom en bestämmelse om föregående aftal undandraga sig att skäligen ersätta alla de utförda arbetena. Revisorerna hade ej uppgifvit, hvarpå de grundade sin erinran, att kostnaderna för s. k. öfverarbeten skulle kunnat genom föregående aftal i någon mån nedbringas; icke heller hade det ens blifvit påstådt, att den Hallström debiterade ersättning för kompletteringsarbeten blifvit för lågt beräknad.

Efter den redogörelse, öfveringeniören sålunda lemnat, syntes det jernvägsstyrelsen uppenbart, att, om öfveringeniören än icke förfarit fullt formelt rigtigt enligt upphandlingsförordningens föreskrifter, då han underlåtit att, sedan sig visat att, vid Hallströms oförmåga att anskaffa vederbörlig säkerhet, intet antagligt anbud å ifrågavarande arbetens utförande erhållits eller efter förnyadt utbjudande kunde förväntas, genom anteckning till protokoll förkasta jemväl det af Hallström angifna anbud, han likväl vid ifrågavarande tillfälle handlat i öfverensstämmelse med nämnda förordnings anda, enär han, jemlikt § 3 mom. b) i samma förordning, måste anses hafva varit berättigad att, på sätt som skett, genom s. k. arbetsaftal träffa uppgörelse under hand angående arbetenas utförande. Hvarken vid sjelfva ingåendet af detta aftal eller vid de transaktioner, som derefter egt rum för arbetenas liqviderande m. m., har för öfrigt öfveringeniörens tillvägagående, enligt styrelsens uppfattning, varit annat än egnadt att tillvarataga statens verkliga intresse, äfven om i formelt hänseende ett rigtigare förfarande kunnat ega rum.

Med anledning af revisorernas erinran, att en af vederbörande revisionstjensteman framstäld anmärkning beträffande de i denna § omförmälda förhållanden vid tidpunkten för revisionsberättelsens afgifvande ännu icke varit af styrelsen slutbehandlad, hade styrelsen slutligen meddelat, att ifrågavarande anmärkningsärende numera blifvit af styrelsen afgjordt.

Utskottet, som tagit del af jernvägsstyrelsens protokoll för den 13 januari innevarande år, har deraf inhemtat, att de inom jernvägsstyrelsens revision framstälda anmärkningar beträffande ofvan omförmälda förhållan-

den jemte vederbörandes förklaringar deröfver då blifvit af styrelsen pröfvade, samt att styrelsen på de i styrelsens förenämnda skrifvelse anförda skäl icke funnit anmärkningarna till vidare åtgärd föranleda.

Jemte det utskottet ansett sig böra bringa ofvanberörda förhållanden till Riksdagens kännedom, har utskottet funnit hvad i detta ärende förekommit icke gifva anledning till annan hemställan, än att Riksdagen må vid den afgifna förklaringen låta

bero.

Alnarps landtbruksinstitut.

§ 16.

(Rev. ber. pag. 182; utl. pag. 479—482.)

Ang. ett till vissa byggnadsarbeten vid Alnarps landtbruksinstitut beviljadt anslag.

I enlighet med Kongl. Maj:ts förslag beviljade 1891 års Riksdag, till bestridande af kostnaderna för de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari nämnda år upptagna byggnadsarbeten och ny värmeledning vid Alnarps landtbruksinstitut samt anskaffning af inventarier och möbler, ett anslag af 67,425 kronor, deraf på extra stat för år 1892 anvisades 38,000 kronor.

Enligt omförmälda statsrådsprotokoll skulle berörda anslag på följande sätt fördelas:

till ändringar i gamla slottet	kronor	3,075: —
„ inventarier och möbler	„	2,700: —
„ förändring af gamla mejeriet	„	7,150: —
„ ny mejeribyggnad	„	17,677: 05
„ „ lärarebostad	„	12,818: 48
„ „ uppvärmningsinrättning	„	20,750: —
„ oförutsedda byggnadsutgifter, såsom arkitektsarfvoden, körslor etc.	„	3,254: 47
Summa	kronor	67,425: —

Jemte erinran härom hafva revisorerna meddelat, att af institutets räkenskaper framginge, att under räkenskapsåret utgifvits

för ny mejeribyggnad	kronor	26,785: 63
„ „ lärarebostad	„	18,846: 90
och för uppvärmningsinrättning	„	16,771: 63,

under det att, såvidt kunnat utrönas, några utgifter för öfriga ofvannämnda behof icke förekommit.

Vid jemförelse mellan den i statsrådsprotokollet omförmälda fördelning af ifrågavarande anslag och de för ändamålet bestridda utgifterna visade det sig alltså, att kostnaderna för nya mejeribyggnaden och nya lärarebostaden öfverskjutit de beräknade, för den förra byggnaden med 9,108 kronor 58 öre och för den senare med 6,028 kronor 42 öre. Hvad särskildt lärarebostaden beträffade, hade revisorerna, hvilka besökt landtbruksinstitutet, velat anmärka, att densamma uppförts på ett dyrbarare sätt än behofvet syntes kräfva.

Till besvarande af hvad revisorerna sålunda anmärkt har styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut i afgifvet utlåtande först och främst anfört, att, då Riksdagen af det 1891 beviljade anslaget å 67,425 kronor anvisat endast 38,000 kronor på extra stat för år 1892, det knappast kunde finnas anmärkningsvärdt, att under samma år utgifter förekommit för endast trenne behof, nemligen mejeribyggnad, lärarebostad och uppvärmningsinrättning, för hvilka anslagssumman tillsammans uppginge till 51,245 kronor 53 öre. Att särskildt dessa behof *först* blifvit tillgodosedda, hade berott derpå, *att* uppvärmningsinrättningen utgjorde det mest trängande af dem alla, *att* vidare några ändringar i gamla slottet icke kunde utföras, förrän restaurationen, i hvars lokal de skulle företagas, derifrån blifvit utflyttad till gamla mejeriet, *men att* dettas aptering härför återigen icke kunnat ske, förrän ett nytt mejeri blifvit bygdt. Och då detta senare skulle förläggas på samma plan som lärarebostaden, samt gemensam planering, väganläggning, dränering och kloakanläggning för båda dessa byggnader skulle utföras, hade det ock varit nödigt, att desamma ungefär samtidigt och således före öfriga arbeten till utförande företoges. Tilläggas kunde för öfrigt, att äfven dessa i sin ordning blifvit satta i verket, och att sålunda vid revisorernas besök förändringen af gamla mejeriet äfvenledes till största delen varit utförd.

Hvad derefter anginge den gjorda anmärkningen, att *kostnaderna* för nya mejeribyggnaden och nya lärarebostaden *öfverskjutit* de beräknade, så hade styrelsen velat fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet i första rummet derpå, att kostnadsförslagen till dessa byggnadsarbeten blifvit uppgjorda redan år 1888 och 1889 samt i september 1889 till Kongl. Maj:t inlemnade, men anslag till desamma blifvit först af 1891 års Riksdag beviljade, hvadan de icke kunnat förrän 1892 och följande år utföras. Detta förhållande hade medfört, att under den betydliga tidrymd, som dessemellan förflutit, ett väsentligen förändradt pris inträdt, icke blott på åtskilligt material, utan i all synnerhet på arbetet,

hvilket i Skåne ännu mera än annorstädes, särskildt på grund af betsockerindustrien, såväl i fråga om fackarbete som handtlangning under dessa år så högst betydligt fördyrats, att prisstegringen icke kunnat anses understiga 33 procent. — Vid anslagens uppbärande 1892 hade deras otillräcklighet också ingalunda varit för styrelsen någon hemlighet, men intresset för institutet hade manat att på bästa sätt söka genomföra arbetena, äfven om egendomens afkastning dertill behöfde ännu mera än beräknadt anlitas.

Vidare har styrelsen framhållit, att den verkliga skilnaden mellan anslagen och utgifterna icke utvisades af de af revisorerna anförda siffror, alldenstund med de respektive anslagen dels icke blifvit jemförda de utgifter, som egentligen motsvarade desamma, dels hänsyn ej heller tagits till af Kongl. Maj:t senare medgifna förändringar af byggnaderna och fördelning af anslagen. Sålunda inginge uti revisorernas från institutets räkenskaper hemtade utgiftssiffror för såväl mejeribyggnaden som lärarebostaden icke blott de utgiftsposter, som i kostnadsförslaget funnes upptagna, utan äfven Alnarps gårds betydliga arbete uti körslor, planering, dränering, väganläggning, extra gräfning, kloakledningar m. m., hvilka icke på de särskilda byggnaderna beräknats, utan från början ansetts i hufvudsak kunna af gården bestridas, och derför tydligen äfven vid en jemförelse mellan anslag och kostnad måst afdragas. — Hvad sålunda först och främst *mejeribyggnaden* anginge, hvilken för öfrigt icke under 1892 hunnit blifva fullt afslutad, uppginge af dylika i kostnadsförslaget icke upptagna utgifter för densamma gårdens arbete till 1,677 kronor 32 öre, kloakledningar, vassleledning, asfaltläggning m. m. till 2,749 kronor 68 öre, arkitektarfvode till omkring 400 kronor o. s. v. — Men dertill komme dessutom följande af Kongl. Maj:t medgifna förändringar i byggnadsplanen till beaktande. — Just på grund deraf, att så lång tid förflutit sedan ritning och förslag till mejeribyggnaden uppgjorts, under hvilken tid med mejerihandteringen förenade anordningar gjort åtskilliga framsteg, hade nemligen styrelsen den 2 mars 1892 ingått till Kongl. Maj:t med framställning, innehållande något förändrad ritning af mejeribyggnaden jemte kostnadsförslag, slutande på ett belopp af 20,000 kronor, med anledning hvaraf Kongl. Maj:t uti brefvet den 12 maj samma år täcktes resolvera, att byggnaden finge uppföras i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det ändrade förslaget af den 2 mars, under vilkor att kostnaden för samtliga de byggnader m. m. vid Alnarp, hvartill 1891 års Riksdag beviljat medel, icke komme att öfverskrida det af Riksdagen bestämda anslagsbeloppet 67,425 kronor. — Sedan dess hade dessutom i början af år

1893 med anledning af hela den högre mejeriundervisningens förläggande till Alnarp och det på grund deraf ökade behofvet af undervisningslokal och bostäder ytterligare förändringar i denna mejeribyggnad måst föreslås samt äfven blifvit af Kongl. Maj:t och 1893 års Riksdag godkända och medel dertill af samma Riksdag uti besparingar å anslaget till den högre mejeriundervisningen anvisade; och syntes, på grund af dessa påpekade ändringar uti planen för mejeribyggnaden, utgifterna för densamma svårligen kunna med det ursprungliga anslaget 17,677 kronor 5 öre jemföras.

Hvad vidare *lärarebostaden* beträffade, så inginge uti slutsumman för densamma, 18,846 kronor 90 öre, af likaledes i kostnadsförslaget icke upptagna utgifter Alnarps gårds arbete med 1,017 kronor 33 öre, kloakledning med 275 kronor 68 öre, arkitektarfvode med 133 kronor 33 öre samt en del inredning, som af boställsinnehafvaren blifvit bekostad, med 494 kronor 82 öre, efter hvilka posters afdragande de kostnadsförslaget motsvarande utgifter utgjordes af 16,925 kronor 85 öre, en summa, hvars förslaget öfverstigande belopp representerades hufvudsakligen af anförda stegring af arbetspriset, men äfven af en af lokalen påkallad dyrbarare grund än den beräknade. — Med afseende på den af revisorerna gjorda anmärkning, att samma lärarebostad uppförts på ett dyrbarare sätt än behofvet synts kräfva, har styrelsen anfört, att något litet visserligen offrats för byggnadsstilens öfverensstämmelse med den närbelägna monumentala slottsbyggnaden, men till någon anmärkning borde detta väl knappast gifva anledning, då, med undantag af några rena obetydligheter, såsom att en mellanvägg uppförts å ett vindsrum eller att skorstenarne för dragets skull måst höjas, byggnaden blifvit uppförd i fullkomlig öfverensstämmelse med den af Kongl. Maj:t och Riksdagen fastställda ritning, och något af inredningen, som af styrelsen ansågs öfverskrida anslagsbeloppet härför, blifvit, såsom förut anförts, af boställsinnehafvaren bekostadt; hvarom allt Riksdagens revisorer haft tillfälle öfvertyga sig, om de på platsen velat taga kännedom om föreliggande ritningar och institutets räkenskaper.

Slutligen ansåge styrelsen sig, med afseende derpå att för *uppvärmningsinrättningen* hittills utgifvits endast 16,771 kronor 63 öre emot i kostnadsförslaget upptagna 20,750 kronor, böra anföra, att densamma icke före restaurationens utflyttning ur slottet kunnat fullständigt insättas och således icke ännu kunnat apteras till denna för muséer, bibliotek m. m. afsedda del af slottsbyggnaden, och att utgifterna för detta arbetes fullbordande och dermed förenade reparationer af olika slag sålunda återstode på denna post.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, har styrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes lemna de af Riksdagens revisorer framstälda anmärkningar utan afseende.

Med anledning af revisorernas anmärkning, att den nya lärarebostaden vid institutet uppförts på ett dyrbarare sätt än behofvet synts kräfva, har utskottet till en början velat framhålla nödvändigheten deraf, att vid fortsättningen af ifrågavarande byggnadsarbeten vid Alnarp all nödig sparsamhet iakttages.

Hvad i öfrigt beträffar de för dessa arbeten redan bestridda utgifter har utskottet, med afseende å de stora belopp, som redan under år 1892, på sätt revisorerna meddelat, blifvit för vissa af arbetena utbetalda, velat uttala den mening, att under alla förhållanden något ytterligare bidrag dertill från statens sida icke bör ifrågakomma. Under antagande tillika, att Riksdagens revisorer vid förestående granskningar af institutets räkenskaper komma att tillse, huruvida ofvannämnda anslag blifvit för de särskilda dermed afsedda byggnadsarbetena användt, har utskottet velat dessa förhållanden för Riksdagen

anmäla.

Statskontoret.

§ 17.

(Rev. ber. pag. 214 och 215.)

Ang. utbetalningar under år 1892 å anslag, beviljade för år 1893.

För att kunna bereda statsverket erforderligt rörelsekapital hade, enligt hvad revisorerna meddela, kassaförlagsfonden under revisionsåret måst anlita riksgäldsverket om förstärkning och, såsom af förestående tabell inhemtas, derigenom ådragit sig en skuld, som vid årets slut uppgick till 2,500,000 kronor. Härvid vore dock att märka, att de på statsverket under år 1892 anvisade utgifterna icke inskränkt sig till de i årets stat uppförda anslag, utan att dessutom betydliga belopp blifvit på grund af särskilda kongl. bref förskottsvis utbetalda emot ersättning af extra anslag, beviljade för år 1893. Enligt stats-

kontorets förskottsbok hade sistnämnda utbetalningar uppgått till följande belopp:

å anslag, beviljade med rätt för Kongl Maj:t att under år 1892 låta helt och hållet eller delvis utanordna anslagsbeloppen:

Till beredande af undervisning i huslig ekonomi vid högre lärarinneseminariet	kronor	1,600: —
Till utvidgning af undervisningen vid tekniska högskolan	„	16,550: —
Till anordnande af väderleksmeddelanden om eftermiddagarne under juli—september samt såsom bidrag till bestridande af vissa utgifter för väderlekstelegram m. m.	„	2,850: —
Hit torde jemväl få hänföras förskott å anslaget för Sveriges deltagande uti en utställning i Madrid år 1892	„	7,500: —
Summa	kronor	28,500: —

å anslag, beviljade utan dylikt medgifvande:

Till bestridande af kostnaden för svea hofrätts förstärkning med en öfvertalig division	kronor	5,833: 33.
Till förändring af arméns nuvarande gevär till vapen af liten kaliber	„	100,000: —
Till byggnader å Karlsborg	„	46,074: —
Till fullbordande af pansarbåten Thule	„	300,000: —
Till kostnader för en mejeribyggnad m. m. vid Alnarps landtbruksinstitut	„	10,000: —
För deltagande i 1893 års internationella utställning i Chicago m. m.	„	98,350: —
Till fortsättning af arbetena å stambanan mellan Vännäs (Nyby) och Öfver-Luleå (Boden)	„	200,000: —
För anläggning af telefonledningar	„	286,885: —
Till fullbordande af arbetena å det nya hospitalet å Pitholmen i närheten af Piteå	„	95,000: —
Till inköp af en i Vadstena belägen fabriksegendom för anordnande af en asyl för sinnessjuka	„	64,041: 67.
Summa	kronor	1,206,184: —

Då den förstärkning, kassaförlagsfonden under år 1892 från riksgäldsverket erhållit, såsom ofvan meddelats, uppginge till 2,500,000 kronor, visade det sig, att fonden, oafsedt de utbetalningar, som till förestående belopp af 1,206,184 kronor blifvit utöfver de af Riksdagen för året beräknade utgifter af Kongl. Maj:t anvisade å statsverket, icke varit tillräcklig för det med densamma afsedda ändamål, eller tillgodoseendet af statsverkets behof af förlagskapital; och att under sådana förhållanden kassaförlagsfonden blifvit i den utsträckning, som under revisionsåret egt rum, tagen i anspråk för utgifter, till hvilkas bestridande Riksdagen anvisat medel att utgå först under en följande statsregleringsperiod, hade revisorerna funnit påkalla Riksdagens synnerliga uppmärksamhet.

Utskottet, som, särskildt vid det förhållande att kassaförlagsfonden ej är fullt tillräcklig för det med densamma egentligen afsedda ändamål, ansett det vara af vigt, att förskotteringar under ett år å anslag, som först för ett följande år beviljats, så vidt möjligt undvikas, har velat hvad revisorerna i förevarande hänseende anfört för Riksdagen omförmäla.

Postverket.

§ 18.

(Rev. ber. pag. 228—230; utl. pag. 484—492.)

Ang. den postanstalterna tillkommande uppbörds- och frimärkesprovision.

Sedan Kongl. Maj:t den 16 juni 1876 förordnat, att, i sammanhang med upphörande af dyrtidstillägg för andra postverkets tjenstemän än dem, som tillhörde generalpoststyrelsens personal, den tjenstemännen vid postanstalterna tillkommande provision för kontant redovisade postafgifter och försålda frimärken skulle från och med år 1877 utgå med förhöjda belopp af 10 procent å uppbörd, som icke öfverstege 3,000 kronor, 6 procent å uppbörd, öfverstigande 3,000 kronor men icke 15,000 kronor, och 3 procent å uppbörd af mer än 15,000 kronor, hade, enligt hvad revisorerna meddela, generalpoststyrelsen i skrifvelse den 29 november 1876 — enär vid anstälda beräkningar visat sig, att bibehållande af de i kongl. brefvet den 1 maj 1874 stadgade bestämmelser för fördelning af omförmälda provision skulle i all-

mänhet verka derhän, att de å postanstalterna biträdande tjenstemännen icke af deras provisionslotter komme att hemta billig ersättning för det bortfallna dyrtidstillägget, under det att deremot postanstalternas föreståndare genom den på dem fallande förhöjningen i deras provisionsandelar blefve i sådant hänseende mer än ersatte — gjort framställning om fastställande af andra grunder för provisionens fördelning, hvarigenom åt hvar och en tjensteman kunde, i den mån sådant läte sig göra, beredas skälig ersättning för det upphörda dyrtidstillägget.

I anledning häraf, och med bifall till hvad generalpoststyrelsen i sådant afseende föreslagit, hade Kongl. Maj:t den 23 mars 1877 fastställt förändrade grunder för fördelningen af ifrågavarande provision.

På grund af de förändrade förhållanden, som efter sistnämnda tid inträdt, hafva revisorerna emellertid nu ifrågasatt, huruvida icke mot den genom kongl. brefvet den 23 mars 1877 bestämda fördelningen af den postanstalterna uppkommande uppbörds- och frimärkesprovision numera kunde göras samma erinran, som, enligt hvad ofvan blifvit meddeladt, framstälts emot den förut bestämda, eller att ersättningen träffade tjenstemännen ojemnt.

Den stora utveckling, postväsendet under senare tider vunnit, hade enligt revisorernas åsigt gifvetvis medfört en högst betydlig tillväxt i den uppbördsprovision, som tillkommer postanstalterna. En följd af denna postverkets utveckling hade äfven varit, att en tillökning i posttjenstemännens antal egt rum; men som denna tillökning hufvudsakligen måste hafva afsett de lägre posttjenstemännens antal, framginge häraf, att en rubbning i förhållandet emellan den provision, som tillfölle de högre, och den, som tillfölle de lägre tjänstemännen vid postanstalterna, inträdt.

En vid generalpoststyrelsens ofvan anförda skrifvelse den 29 november 1876 fogad tablå utvisade, att den för tiden den 1 juli 1875—30 juni 1876 belöpande uppbördsprovision beräknats till 96,316 kronor, då deremot, enligt hvad 1892 års räkenskaper utvisade, denna provision sistnämnda år uppgått till 320,344 kronor 99 öre.

Exempelvis hade revisorerna anfört, att postdirektörerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, hvilkas lön med tjenstgöringspenningar vore bestämd till 4,000 kronor, enligt särskilda från generalpoststyrelsens statistiska kontor meddelade uppgifter, uppburit i behållna extra inkomster under år 1892 å sjelfva posttjensten och från postsparbanken

postdirektören i	Stockholm	kronor	10,722: 93.
„ „	Göteborg	„	7,862: 23.
„ „	Malmö	„	3,873: 40.

Hvad särskildt beträffar postdirektörstjensten i Stockholm, hafva revisorerna meddelat, att genom kongl. brefvet den 5 juni 1885 föreskrifvits, att den nuvarande innehafvaren af denna befattning skulle, utöfver hvad som i allmänhet vore för posttjenstemän stadgadt, vara underkastad framdeles skeende reglering af de löneförmåner, som öfverstege en nettoinkomst af 8,000 kronor om året.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hafva revisorerna uttalat den mening, att en reglering af fördelningen af den postanstalterna tillkommande uppbörds- och frimärkesprovisionen vore af förhållandena påkallad; och borde i sammanhang härmed jemväl tagas i öfvervägande, huruvida icke någon nedsättning i den nu utgående provisionen i vissa fall måtte kunna ega rum.

I häröfver afgifvet utlåtande har generalpoststyrelsen anfört, att, hvad anginge frågan om reglering af provisionens fördelning och nedsättning af provisionen i vissa fall, revisorerna ifrågasatt, huruvida icke mot den genom Kongl. Maj:ts bref den 23 mars 1877 bestämda och från och med samma år tillämpade fördelningen af den postanstalterna tillkommande uppbörds- och frimärkesprovision numera kunde göras samma erinran, som förut framstälts emot den derförinnan gällande, eller att ersättningen träffade tjenstemännen ojemnt, i hvilket afseende revisorerna erinrat, att postväsendets stora utveckling under senare tider medfört en högst betydlig tillväxt i den uppbördsprovision, som tillkomme postanstalterna, och en tillökning i posttjenstemännens antal, men att, då denna tillökning hufvudsakligen måste hafva afsett de lägre posttjenstemännens antal, deraf framginge, att en rubbning i förhållandet emellan den provision, som tillfölle de högre, och den, som tillfölle de lägre tjenstemännen vid postanstalterna, inträdt; men häremot ansåge sig generalpoststyrelsen böra andraga, att då genom ofvanberörda bref af den 23 mars 1877 stadgats, bland annat, att tre fjerdedelar af provisionen skulle fördelas mellan postkontorschefen och vederbörande å stat uppförde biträdande tjenstemän gemensamt, i mån af beloppet af dem hvardera tillkommande ordinarie lön eller arfvode, ökningen just af de lägre tjenstemännens antal vid postanstalterna och de desse tjenstemän tid efter annan medgifna löneförbättringar snarare varit af beskaffenhet att motverka stegring i den kontorschefen tillfallande provision, i hvilket afseende torde få såsom exempel anföras, att vid postkontoret i Kalmar, der den ordinarie personalen år 1877 utgjordes af kontorschefen, en kontrollör och en kontorsskrifvare, uppgick samma år, med en uppbörd vid kontoret af i rundt tal 52,800 kronor, kontorschefens andel i provisionen till 1,169 kronor 53 öre, under det att åter år 1885, då vid

kontoret voro såsom biträdande tjenstemän anstälde en kontrollör och två postexpedititörer, kontorschefens provision nedgick till 1,160 kronor, oaktadt uppbörden steg till i rundt tal 66,100 kronor, samt att vid postkontoret i Qvistrum den kontorschefen tillkommande provision utgjorde år 1877 kronor 896: 17, men år 1892 allenast kronor 739: 96, oaktadt uppbörden vid kontoret belöpte sig i runda tal år 1877 till 23,300 kronor, men år 1892 till 42,300 kronor; beroende denna minskning i kontorschefens provision derpå, att vid kontoret anstälts en biträdande tjensteman, postexpeditör, hvilken enligt ofvan angifna grunder fått med kontorschefen dela provisionen.

För att visa den betydliga tillväxten i den uppbördsprovision, som tillkommer postanstalterna, hade revisorerna anfört, hurusom, enligt en vid generalpoststyrelsens skrifvelse den 29 november 1876, angående fördelningen af provisionen, fogad tablå, den för tiden 1 juli 1875—30 juni 1876 belöpande uppbördsprovision beräknats till 96,316 kronor, då deremot, enligt hvad 1892 års räkenskaper utvisade, denna provision sistnämnda år uppgått till 320,344 kronor 99 öre. Uppbörds- och frimärkesprovisionen till tjenstemännen vid postanstalterna hade dock, enligt hvad poststyrelsen vidare anfört, ingalunda ökats så väsentligt, som af denna utaf revisorerna gjorda sammanställning syntes framgå. I den ofvanomförmälda tablån, som varit afsedd att visa verkan af föreslagna bestämmelser rörande provisionens fördelning mellan tjenstemännen vid sådana postanstalter, der biträdande tjenstemän på stat vore anstälde, upptoges nemligen, såsom naturligt varit och såsom jemväl i rubriken till tablån angifvits, provisionsberäkningarna allenast för de 42 fullständiga fasta postanstalter och 3 postinspektioner, der biträdande tjenstemän på stat funnes anstälde, och slutsumman af den beräknade provisionen för de vid dessa 42 postanstalter och 3 postinspektioner anstälde tjenstemän på stat uppgick visserligen, såsom revisorerna omförmält, till 96,316 kronor för tiden 1 juli 1875—30 juni 1876. Men de fullständiga fasta postanstalterna (postkontorens och postexpeditionernas) antal utgjorde vid den tiden, då tablån upprättades, 197, och provisionsberäkningarna för icke mindre än 155 fullständiga fasta postanstalter, der inga biträdande tjenstemän på stat funnes anstälde och der således ingen fördelning kunde komma i fråga, utan postförvaltaren ensam behöll provisionen, vore följaktligen ur tablån utlemnade. Det ville derför synas, som om en rigtigare uppfattning af provisionens stegring vunnits, derest, i stället för den af revisorerna gjorda sammanställningen, jemförts provisionsbeloppet enligt postver-

kets räkenskaper för år 1877, det första år de nu gällande grunderna för provisionens beräknande tillämpats, med provisionsbeloppet enligt motsvarande räkenskaper för år 1892; och visade en sådan sammanställning, att hela den af postmedel utgående provisionen utgjort år 1877 kronor 218,374: 30, men år 1892 kronor 320,344: 79. Härvid borde tillika icke lemnas oanmärkt, att i dessa provisionsbelopp jemväl inginge de icke oväsentliga andelar, som i form af provision eller rabatt tillfallit poststationsföreståndare, särskildt antagne frimärkesförsäljare och enskilde personer vid köp af frankotecken i större partier. Huru stora dessa andelar varit, vore generalpoststyrelsen icke nu i tillfälle att meddela, men såsom en ledning för bedömandet härutinnan har styrelsen omförmält, att den provision, som tillfallit poststationsföreståndarne, beräknats under år 1892 uppgått till 43,631 kronor 38 öre.

Med afseende å revisorernas förmälan, att postdirektörerna i Stockholm, Göteborg och Malmö uppburit i behållna extra inkomster under år 1892 å sjelfva posttjensten och från postsparbanken:

postdirektören	i Stockholm	kronor	10,722: 93,
„	i Göteborg	„	7,862: 23,
„	i Malmö	„	3,873: 40,

har styrelsen vidare förklarat, att af dessa angifna extra inkomstbelopp för postdirektörerna den nu ifrågavarande provisionen utgjort allenast en del, nemligen för

postdirektören	i Stockholm	kronor	3,349: 73,
„	i Göteborg	„	4,244: 29,
„	i Malmö	„	2,419: 40,

under det att återstoden innefattade till sin väsentligaste del godtgörelse af korrespondenter i form af arfvode för postafgifters bokförande i kontrabok med postkontoret, eller, såsom den plägat kallas, arfvode för räknings hållande med korrespondenter.

Denna särskilda godtgörelse, ehuru i och för sig afsevärd, borde dock icke tagas med i beräkningen vid en reglering af uppbörds- och frimärkesprovisionens fördelning eller vid fråga om nedsättning i den nu utgående provisionen, då dels denna godtgörelse kunde väsentligt vexla, allt efter enskilde korrespondenters benägenhet eller obenägenhet att använda kontrabok med postkontoret eller s. k. postbok, och att för belöpande postafgifter ställa säkerhet eller icke, dels ock med den högre godtgörelse, som till postförvaltaren utginge, derest säker-

het för postafgifternas utgörande icke vore af korrespondenten ställd, vore förenad skyldighet för postförvaltaren att personligen ansvara för de i postbok utestående fordringarnas gäldande. Hela denna extra inkomst kunde således alldeles försvinna, derest korrespondenterna föredroge att kontant inbetala sina postafgifter. Och i hvad mån inkomstens belopp vore beroende deraf, huruvida de korrespondenter, som hade postbok, funne beqvämare för sig att icke aflemna säkerhet, utan i stället erlägga den högre godtgörelsen, framginge deraf, att, såsom postdirektören i Stockholm i en af honom lemnad utredning visat, bemälde postdirektörs extra inkomster å posttjensten under år 1892 skulle hafva minskats med icke mindre än 4,172 kronor 26 öre, derest de korrespondenter, som å postkontoret hade postbok, stält säkerhet för postafgifternas betalning och till följd häraf allenast den lägre godtgörelsen tillkommit honom.

Beträffande den af revisorerna påpekade skyldigheten för postdirektören i Stockholm att vara underkastad reglering af löneförmåner, har generalpoststyrelsen öfverlemnat bemälde postdirektörs i ärendet afgifna yttrande.

Oaktadt hvad generalpoststyrelsen sålunda andragit, ville styrelsen emellertid icke förneka, att icke en reglering af uppbörds- och frimärkesprovisionens fördelning kunde åtminstone i vissa fall vara af omständigheterna berättigad, derest sådan provision komme att under någon längre tidrymd bibehållas. På sätt generalpoststyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 24 oktober 1893 anmält, hade emellertid generalpoststyrelsen för afsigt att, så snart nödig utredning hunnit verkställas, inkomma med förslag om provisionens fixering och omsättning till fast aflöning; och Kongl. Maj:t hade, i anledning af generalpoststyrelsens i sammanhang härmed gjorda hemställan, genom bref den 17 sistlidna november förklarat, att vid hädanefter skeende tillsättningar af tjenster inom postverkets lokalförvaltning i de konstitutorial, som å tjensterna utfärdades, förbehåll skulle intagas, att tjensteinnehafvaren vore underkastad den reglering af aflöningsförmåner, som kunde komma att ega rum i sammanhang med bestämmelser om upphörande af den nu utgående uppbördsprovisionen. Vid sådant förhållande hemstälde generalpoststyrelsen, huruvida det kunde vara lämpligt att vidtaga några ändringar i fördelningen vederbörande tjenstemän emellan af en inkomsttitel, som snart komme att alldeles försvinna.

Uti det vid generalpoststyrelsens utlåtande fogade, af postdirektören i Stockholm afgifna yttrande i ärendet anföres i fråga om postdirektörens extra inkomster för år 1892, att det belopp, som för nämnda

år tillgodokommit postdirektören i Stockholm från postverket i uppbörds- och frimärkesprovision, utgjort ..... kronor 3,349: 73.

Inkomsterna från postsparbanken hade uppgått till ..... „ 856: 50.

I behållna sportelinkomster hade postdirektören för samma år åtnjutit

för lösväskor	kronor 783: 50.	
„ räknings hållande med korrespondenter.....	„ 5,733: 20.	„ 6,516: 70.
		tillhopa kronor 10,722: 93.

Hvad beträffade den största af berörda uppbördstitlar — arfvode för räknings hållande med korrespondenter — har postdirektören åberopat, att, enligt §§ 91 och 92 allmänna poststadgan, för ifrågavarande arfvodes beräknande gälde två särskilda tariffer allt efter som deposition af kontanta medel eller räntebärande obligationer till säkerhet för postafgifternas utgörande blifvit af korrespondent ställd eller icke. Nu vore i Stockholm förhållandet, att endast ett ringa antal korrespondenter, hvilkas postafgifter bokfördes, funnit med sin fördel förenligt att ställa deposition, i följd hvaraf postdirektören i Stockholm stode i personligt ansvar för största delen af samma afgifters indrifning och redovisning.

Den förhöjning i inkomst af räkningshållningen med korrespondenter, som häraf för postdirektören föranledts, hade för år 1892 uppgått till 4,172 kronor 26 öre; men skulle vederbörande korrespondenter till större eller mindre del ställa deposition för sina postafgifter, komme denna inkomsttitel att i motsvarande mån nedgå.

Att genom postafgifternas utkreditering för postdirektören uppstode förluster, hade redan några gånger under hans tjenstetid inträffat, och kunde väl ej heller för framtiden undvikas; och skulle det förvägras postdirektören i Stockholm att njuta fulla fördelarna af postafgifternas utkreditering, utan att deposition egt rum, måste han också, till olägenhet för ett stort antal korrespondenter, vara betänkt på att återkalla de i sådant hänseende lemnade medgifvanden.

Med anledning af revisorernas uttalande derom, att genom kongl. brefvet den 5 juni 1885 blifvit föreskrifvet, att nuvarande innehafvaren af postdirektörstjensten i Stockholm skulle, utöfver hvad i allmänhet vore för posttjenstemän stadgadt, vara underkastad framdeles skeende reglering af de löneförmåner, som öfverstiga en nettoinkomst af 8,000 kronor om året, har postdirektören vidare anfört, att enligt nämnda

regleringsbref den med postdirektörsbefattningen i Stockholm förenade årsinkomst för år 1884 utgjort 14,830 kronor, hvilket inkomstbelopp närmare specificerades sålunda:

fast aflöning	kronor	4,000: —
uppbörds- och frimärkesprovision	„	5,020: 43.
arfvode för lösväskor	„	410: —
„ „ räknings hållande med korrespondenter	„	5,400: —
tillhopa	kronor	14,830: 43.

Om från denna sammanlagda inkomst för år 1884 afdroges de belopp, som postdirektören enligt regleringsbrefvet vore skyldig afstå till tjenstemän vid postkontoret, nemligen:

till kassaförvaltaren, hälften af uppbördsprovisionen	kronor	2,510: 21.
„ biträdande tjenstemän, minst	„	2,000: —
tillhopa	kronor	4,510: 21,

skulle, med beräkning efter förhållandet år 1884, postdirektören ega tillgodonjuta en behållen inkomst af 10,320 kronor 22 öre.

Häraf syntes otvetydigt framgå, att postdirektörens å stat uppförda fasta aflöning — 4,000 kronor — ej vore inberäknad i de reglering underkastade löneförmåner intill en nettoinkomst af 8,000 kronor, som i regleringsbrefvet afsåges.

Hade nemligen den fasta aflöningen skolat under regleringen inbegripas, skulle, vid det förhållande att med inberäkning af samma aflöning postdirektörens i Stockholm sammanlagda inkomster efter förhållandet år 1884, såsom ofvan blifvit visadt, uppgått till ett belopp, som med 2,320 kronor 22 öre öfverstiger den i regleringsbrefvet omförmälda nettoinkomst af 8,000 kronor, sådan reglering utan tvifvel också hafva blifvit vid tillfället genomförd.

För egen del har postdirektören tillagt, att, i händelse summabeloppet af postdirektörens löneförmåner fastställts till 8,000 kronor, han, som i sin förutvarande egenskap af byråchef i kongl. generalpoststyrelsen åtnjutit aflöning med 7,000 kronor för år, med hvilken följt förmånerna af afgiftsfri semester under 1½ månad samt rätt till pension efter upphunnen pensionsålder till belopp af 5,000 kronor för år, icke kunnat anmäla sig såsom sökande till den i ekonomiskt hänseende

mycket mer riskabla och ansvarsfulla postdirektörsbefattningen, hvilken icke medförde rätt till någon afgiftsfri ledighet och för hvilken årliga pensionsbeloppet vid afskedstagande efter upphunnen pensionsålder uppginge till endast 3,000 kronor.

Ej heller ansåge postdirektören, att de från postsparbanken honom tillfallande extra inkomster, hvilka ej tagits i betraktande vid beräkningen af postdirektörens löneförmåner för år 1884, böra beräknas i den postdirektören tillfallande aflöning, som jemlikt berörda regleringsbref vore underkastad särskild reglering.

Hvad först beträffar den af revisorerna åberopade föreskriften i kongl. brefvet den 5 juni 1885, att postdirektören i Stockholm skall, utöfver hvad i allmänhet är för posttjenstemän stadgadt, vara underkastad reglering af de löneförmåner, som öfverstiga en nettoinkomst af 8,000 kronor, har utskottet ansett kunna ifrågasättas, huruvida, på sätt postdirektören velat göra gällande, från de reglering underkastade löneförmånerna intill en nettoinkomst af 8,000 kronor böra undantagas postdirektörens å stat uppförda lön å 4,000 kronor samt hans inkomster från postsparbanken. Utskottet har emellertid icke trott sig böra ingå i närmare bedömande af denna fråga, enär utskottet föreställer sig, att, sedan uppmärksamheten blifvit fäst å förhållandet, generalpoststyrelsen icke lärer underlåta att taga i noggrannt beprövande de i Kongl. Maj:ts förenämnda, till styrelsen aflåtna bref af den 5 juni 1885 meddelade föreskrifter samt tillse, att desamma varda vederbörligen iakttagna.

Vidkommande den af revisorerna förordade regleringen af fördelningen af den postanstalterna tillkommande uppbörds- och frimärkesprovisionen, har utskottet, som delar revisorernas uppfattning om att den nu gällande fördelningen af berörda provision synes påkalla rättelse, dock vid det af generalpoststyrelsen upplysta förhållande, att förslag om provisionens fixering och omsättning till fast aflöning är att med det snaraste förvänta, ansett någon åtgärd i det af revisorerna antydda syfte för närvarande icke böra ifrågasättas.

Hvad i detta ärende förekommit har utskottet emellertid velat för Riksdagen

omförmäla.

Telegrafverket.

§ 19.

(Rev. ber. pag. 238; utl. pag. 495 och 496.)

Ang. anlitande af innehafvaren af ett expeditionschefsembete såsom juridiskt biträde åt telegrafstyrelsen.

Sedan, på framställning af telegrafstyrelsen, Kongl. Maj:t genom bref den 23 januari 1891 bemyndigat styrelsen att af telegrafverkets telefonmedel utbetala dels för år 1890 500 kronor och dels under år 1891 1,000 kronor till ett juridiskt biträde åt styrelsen vid förhandlingar om inköp för statsverkets räkning af enskilda telefonnät samt för upprättande af köpeaftal, och styrelsen genom bref den 22 januari 1892 bemyndigats att jemväl under sistnämnda år för ifrågavarande ändamål af telegrafverkets telefonmedel utbetala ett belopp af 1,000 kronor, hade, enligt hvad revisorerna af telegrafverkets räkenskaper inhemtat, expeditionschefen i justitiedepartementet på grund af särskilda anordningar år 1892 från telegrafverket uppburit 1,000 kronor för lemnadt biträde af ofvan angifna art; det syntes emellertid revisorerna oegentligt, att en embetsman med de trägna och magtpåliggande göromål, hvilka tillkomme innehafvare af expeditionschefsbefattning, anlitades för arbete, som icke stode i samband med hans embetsutöfning, och för sådant arbete bereddes årlig tillökning i löneförmåner.

I häröfver afgifvet utlåtande har telegrafstyrelsen anfört, att då under år 1890 statens telefonväsende började utvidgas genom inköp af enskilda telefonnät, hade telegrafstyrelsen snart kommit i erfarenhet af, att det vid förhandlingar i dessa ämnen vore för telegrafstyrelsen af vigt att kunna rådföra sig med en person af den utbildning och beprövade erfarenhet inom det rent rättsliga området, som kunde påräknas hos en högre juridisk embetsman. I anledning häraf hade sommaren 1890 en tjenstgörande revisionssekreterare anmodats att i berörda hänseende tillhandagå telegrafstyrelsen; och hade styrelsen sedermera jemväl i andra frågor, der styrelsens åtgärder eller beslut kunde blifva beroende på besvarandet af något juridiskt spörsmål af mera invecklad beskaffenhet, inhemtat hans yttrande eller utredning. Telegrafstyrelsen hade funnit det sålunda erhållna biträdet af värde, större i samma mån som ifrågavarande person blifvit förtrogen med de telefonväsendet rörande förhållandena jemväl i administrativt hänseende.

När ifrågavarande aftal, hvilket, efter förut inhemtadt tillstånd af Kongl. Maj:t, kunnat endast för ett år i sänder träffas, skulle i början af år 1892 förnyas, hade bemälde revisionssekreterare visserligen förordnats till expeditionschef i justitiedepartementet; men då telegrafstyrelsen funnit det vara angeläget att fortfarande få tillgodogöra sig den erfarenhet, han i hithörande ämnen vunnit, och då han sjelf vid underhandlingen härom ansett omfattningen af det arbete, telegrafstyrelsen af honom begärde, icke vara större, än att det kunde af honom utan men för hans embetsverksamhet medhinnas, samt de ärenden, hvari styrelsen påkallade hans biträde, icke kunde under någon form komma under hans handläggning såsom expeditionschef, hade telegrafstyrelsen naturligtvis ansett sig oförhindrad att afsluta aftalet om att fortfarande få påkalla hans biträde.

Under uttalande af den mening, att det ej synes lämpligt, att personer med den tjensteställning, som den ifrågavarande embetsmannen intager, anlitas såsom särskilda biträden åt administrativa verk, har utskottet velat revisorernas berörda framställning och den deröfver afgifna förklaringen för Riksdagen

omförmäla.

Kongl. hofstallets nybyggnad.

§ 20.

(Rev. ber. pag. 255; utl. pag. 502 och 503.)

Ang. bristande redovisning för ett till byggnadschefen professoren E. A. Jacobsons disposition ställdt belopp.

Med förmälan, att, jemlikt kongl. brefvet den 13 december 1889, angående vissa i samband med utförande af en ny hofstallbyggnad stående förhållanden, Kongl. Maj:t tillagt professoren Ernst Abraham Jacobson, i egenskap af byggnadschef för nämnda byggnadsarbete, ett årligt arfvode af 5,000 kronor med rätt för Jacobson att till arfvoden åt tillfälliga biträden under byggnadstiden årligen disponera ett belopp af 1,000 kronor, hafva revisorerna, som af räkenskaperna för ifrågavarande nybyggnad inhemtat, att sistnämnda belopp blifvit qvartalsvis under år 1892 af öfverintendentsembetet utanordnadt och af professoren Jacobson utqvitteradt, erinrat, att det syntes hafva bort af räkenskaperna

framgå, att dessa medel blifvit af tillfälliga biträden såsom ersättning för deras arbete uppburna.

Öfverintendentsembetet har i utlåtande öfver revisorernas omförmälda framställning såsom eget yttrande åberopat en från professoren Jacobson infordrad, utlåtandet bilagd förklaring, deri professoren Jacobson, under erinran att i ofvanberörda kongl. bref af den 13 december 1889 någon redovisningsskyldighet icke funnes föreskrifven, anfört, hurusom det af den omständigheten, att genom sagda kongl. bref ett visst för hvarje år bestämdt belopp anvisats, obestridligen syntes framgå, att ett årligt anslag af 1,000 kronor verkligen blifvit under byggnadstiden ställdt till professoren Jacobsons disposition utan redovisningsskyldighet, helst, derest en större eller mindre besparing å förevarande medel ifrågasatts och redovisning förty af honom bort för dem lemnas, vid anvisandet af desamma otvifvelaktigt skulle hafva tillika föreskrifvits, att anslagssumman skulle utgå med »högst» 1,000 kronor.

Utskottet, som, i enlighet med den af revisorerna uttalade uppfattning, ansett uppenbart, att Jacobson varit skyldig redovisa för de medel, som förutom honom tillerkändt arfvode blifvit genom ofvan åberopade kongl. bref stälda till hans disposition för arfvoden åt tillfälliga biträden, har funnit den af Jacobson afgifna förklaringen i hög grad otillfredsställande. Med afseende härå har utskottet, ehuru saken synes vara af jemförelsevis ringa vigt, ansett densamma böra bringas till Kongl. Maj:ts kännedom för vinnande af den rättelse, som må befinnas af omständigheterna föranledd.

Utskottet får alltså hemställa,

> att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på hvad revisorerna i förenämnda afseende anmärkt för den åtgärd, Kongl. Maj:t må finna förhållandena påkalla.

Nationalmuseum.

§ 21.

(Rev. ber. pag. 266 och 267; utl. pag. 505.)

Ang. räkenskaperna för två under nationalmusei förvaltning stälda donationsfonder.

Enligt hvad revisorerna meddela, hade under revisionsåret uti de i nationalmuseum särskildt förda räkenskaperna för J. S. Gieseckes

donationsfond å kassakonto upptagits såsom utgående balans 104,780 kronor 88 öre; hvaraf skulle kunna dragas den slutsats, att beloppet vore kontant i kassan inneliggande, derest ej i en anmärkning å annat ställe i räkenskapen upplysts, att medlen vore dels placerade i riksgäldskontorets obligationer, dels deponerade i åtskilliga bankinrättningar och dels lemnade såsom »förskotter för byggnadsräkningen», så att den kontanta behållningen i kassan i sjelfva verket utgjorde allenast 845 kronor.

Med anledning häraf hafva revisorerna uttalat den mening, att det varit med ett ordnadt bokföringssätt öfverensstämmande, att särskilda konti upplagts för såväl fonden tillhöriga riksgäldskontorets obligationer som förenämnda bankinrättningar, samt att omförmälda förskott redovisats under särskildt förskottskonto.

I afseende å de i nationalmuseum jemväl särskildt förda räkenskaperna för J. H. Scharps donationsfond, af hvilka räkenskaper framginge, att kassabehållningen vid revisionsårets slut utgjort 8,105 kronor 59 öre, hafva revisorerna, under åberopande af Kongl. Maj:ts cirkulär den 26 augusti 1873, med föreskrift att allmänna verks och inrättningars kontanta, för löpande utgifter icke behöfliga behållningar skola i bankinrättning insättas, anmärkt, att af ett vid räkenskapen fogadt upp- och afskrifningsbesked visserligen visats, att vid årets slut 402 kronor 12 öre varit i Stockholms inteckningsgarantiaktiebolag innestående, men att af räkenskapen i öfrigt icke framgått, i hvad mån den återstående kassabehållningen, 7,703 kronor 47 öre, blifvit på föreskrifvet sätt fruktbargjord.

I häröfver afgifvet utlåtande har nationalmusei intendent till en början upplyst, att enligt det för nationalmusei konstafdelning samt dess donationer hittills följda bokföringssätt räkenskapen upptoge endast fyra konti, nemligen 1) kapital, 2) ingående balans, 3) utgående balans samt 4) kassa- (d. v. s. inkomsters- och utgifters-) konto, hvaremot i stället för specialkonti bifogats detaljerade, af verifikationer åtföljda förteckningar å respektive inkomst- och utgiftsposter. Kassans ställning vid räkenskapens afslutande samt behållningars placering hade härefter enligt kongl. kammarrättens föreskrift den 17 april 1891 verificerats genom en särskild, af museinämnden verkställd inventering, öfver hvilken afgifvits redogörelse, som såväl bifogats räkenskapen som anmälts till nämndens protokoll. Beträffande J. S. Gieseckes donation hänvisade intendenten för placeringen af omförmälda kronor 104,780: 88 såväl till räkenskapens utgående balanskonto, der de funnos specificerade, som till nämnda inventeringsinstrument.

Hvad vidkomme J. H. Scharps donation, så framginge, enligt hvad musei intendent vidare anfört, af räkenskapen, att donationskapitalet, 100,000 kronor, direkt afkastat kronor 4,437: 50, hvartill komme i åtskilliga småposter kronor 134: 46, utgörande ränta å depositions- och upp- och afskrifningsräkning, samt utvisande, att äfven smärre inflytande belopp blifvit fruktbargjorda. För placeringen af dessa räntemedel redogjordes i det ofvannämnda inventeringsinstrumentet, hvaraf framginge, att å

kapitalräkning innestode	kronor	3,875: —
depositionsräkning „	„	4,000: —
upp- och afskrifningsräkning „	„	12: 12
eller tillsammans	kronor	7,887: 12
medan i kassan samtidigt kontant innelåge	„	5: 80

Af hvad nationalmusei intendent sålunda anfört framgår visserligen, att ej allenast J. S. Gieseckes donationsfonds medel varit i vederbörlig ordning placerade, än äfven att kassabehållningen å J. H. Scharps donation blifvit på föreskrifvet sätt i bankinrättning insatt; och af revisorernas framställning i ämnet kan näppeligen dragas annan slutsats, än att äfven de föreställt sig, att så i verkligheten egt rum. Men revisorernas anmärkning derom, att räkenskaperna icke varit så uppställda, att de om dessa förhållanden lemnat tydligt besked, är deremot af intendentens omförmälda förklaring ingalunda vederlagd. Att, såsom intendenten åberopat, ett inventeringsinstrument, som ej blifvit räkenskaperna bilagdt, lemnar fullständiga upplysningar om de af revisorerna berörda förhållanden, synes utskottet visserligen icke tillfyllestgörande. Då emellertid, sedan uppmärksamheten blifvit fäst å räkenskapernas ofullständighet i förenämnda hänseenden, måste antagas, att de varda, på sätt revisorerna åsyftat, fullständigade, har utskottet endast velat, med uttalande häraf, förhållandet för Riksdagen

omförmäla.

Lunds universitet.

§ 22.

(Rev. ber. pag. 293; utl. pag. 514—516).

Ang. dispositionen af besparingarne å de till Lunds universitet beviljade extra ordinarie anslagen.

Med anledning af granskning af Lunds universitets räkenskaper för år 1892 hafva revisorerna anmärkt bland annat, att för å extra stat

för år 1892 beviljade anslag, nemligen till en extra ordinarie professur inom juridiska fakulteten i Lund 4,000 kronor, till lärare i tyska, franska och engelska språken vid samma universitet 6,000 kronor, till särskildt arfvode åt docenten Sven Söderberg 2,000 kronor, till personligt lönetillägg åt vice bibliotekarien August Jakob Theodor Palm 500 kronor, arfvode åt en instrumentmakare vid fysiologiska institutionen 500 kronor samt personligt lönetillägg åt akademikamreraren Oscar Gerhard Regnell 750 kronor, i universitetets hufvudbok icke vore särskilda redogörelser intagna, och hade revisorerna funnit, att, med undantag af anslaget till en extra ordinarie professur inom juridiska fakulteten å 4,000 kronor, hvilket anslags användning icke kunde af räkenskapen med bestämdhet utrönas, enär i densamma ej vore angifvet, hvilken person innehaft berörda profession, samtliga nu omförmälda extra ordinarie anslag blifvit under år 1892 utbetalda för de med dem afsedda ändamål, men då, såsom ofvan nämnts, anslagen icke redovisats hvar för sig, kunde af räkenskapen icke vinnas kännedom om, huruvida å något af dem funnes besparing från föregående år, med afseende hvarå revisorerna uttalat önskvärdheten af, att för framtiden särskild redovisning måtte afgifvas för hvart och ett af de för universitetets behof anvisade extra ordinarie anslagen.

I häröfver afgifven förklaring har akademiska konsistoriet i Lund anfört, dels att universitetets drätselnämnd, enär mom. 9 uti den för universitetet den 13 november 1885 af Kongl. Maj:t fastställda utgiftsstat föreskrefve, att besparingar på aflöningsstaten skulle ingå till reservfonden, och någon inskränkning härutinnan beträffande de på extra stat beviljade anslagen icke blifvit gjord, ansett sig både berättigad och förpligtad att till reservfonden öfverföra de besparingar, hvilka tilläfventyrs uppstått äfven å de å extra stat till *aflöning* af universitetets lärare och tjenstemän anslagna beloppen, och att sålunda, på sätt af universitetets till kongl. kammarrätten insända räkenskaper för åren 1890 och 1891 framginge, till reservfonden blifvit öfverförda besparingar å de på extra stat beviljade anslagen till aflöning af såväl en extra ordinarie professor inom juridiska fakulteten som ock lärare i franska, tyska och engelska språken, af hvilka besparingar, jemlikt 9 § uti det för pensionsinrättningen för enkor och barn efter embets- och tjenstemän vid universitetet den 29 maj 1863 fastställda reglemente, en tredjedel vid hvarje års slut till sagda pensionsfond öfverförts, dels att extra ordinarie professoren John Ask, som den 1 maj 1891 utnämndes till extra ordinarie professor uti statsrätt, allmän administrativrätt, folkrätt och sjörätt, under år 1892 uppburit den till aflöning af en

extra ordinarie professor inom juridiska fakulteten å extra stat beviljade lönen, dels ock att drätselnämnden, ehuru de upplysningar, hvilka i detta afseende innefattades uti det hvarje års räkenskaper medföljande sammandrag öfver utbetald penningaflöning för året, deruti — i kolumnen för anteckningar — för en hvar löntagare, som uppburit personligt lönetillägg, särskildt angifvits det kongl. bref, som dertill berättigat vederbörande, syntes innefatta full klarhet och tydlighet, likväl dragit försorg derom, att dessa på extra stat beviljade anslag uti följande års räkenskaper blifva särskildt upptagna och redovisade.

Det af det akademiska konsistoriet åberopade mom. 9 i den för universitetet i Lund den 13 november 1885 af Kongl. Maj:t fastställda utgiftsstat är af följande lydelse: »Besparingar på aflöningsstaten ingå till reservfonden, hvilken står under eder disposition för universitetets vetenskapliga och ekonomiska behof, i den ordning universitetsstatuterna stadga; börande frågor om anslag från reservfonden — — — — pröfning underställas.»

Ehuruväl uppenbart är, att förenämnda stadgande icke kan upphäfva de grunder, som i allmänhet äro gällande för användningen af behållningar å de på extra stat beviljade anslagen, vid hvilket förhållande den tolkning, konsistoriet gifvit detta stagande, icke kan af utskottet biträdas, får utskottet dock, då den af revisorerna i nu föreliggande fall åsyftade åtgärd, eller särskild redovisning af hvart och ett af de för universitetets behof anvisade extra ordinarie anslagen, kommer att, på sätt konsistorium antydt, för framtiden vidtagas, hemställa,

att revisorernas förevarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Medicinalstyrelsens redovisning öfver de till hospitalsväsendet anslagna medel.

§ 23.

(Rev. ber. pag. 322; utl. pag. 516 och 517.)

Ang. nedsättning i afgiften för en patient vid Upsala hospital.

Enligt hvad revisorerna af ett vid Upsala hospitals patienträkenskaper för revisionsåret fogadt utdrag af protokollet vid hospitalsdirek-

tionens sammanträde den 29 april 1892 inhemtat, hade från målsman för en vid hospitalet i första klassen intagen patient gjorts framställning om patientafgiftens nedsättande med en fjerdedel; och hade sökanden tillika förklarat sig vilja åtnöjas med, att den sjuke finge dela rum med annan patient i samma klass. Efter det hospitalets öfverläkare vid ärendets behandling upplyst, att vid tillfället icke funnes å hospitalet intagen någon annan patient, som kunde eller ville med den ifrågavarande dela rum, hade ansökningen af direktionen bifallits.

Med afseende å den i kongl. brefvet den 22 november 1889 angående afgifter under femårsperioden 1890—1894 för de vid statens anstalter för sinnessjuke intagne patienter meddelade föreskrift derom, att afgift för patient i första klassen skall erläggas med två kronor 25 öre om dagen, hvilken afgift för den, som delar rum med en eller flere sjuke, nedsättes till en krona 70 öre, hafva revisorerna anmärkt omförmälda, af hospitalsdirektionen medgifna nedsättning i patientafgift.

I det af medicinalstyrelsen med anledning af denna och öfriga af revisorerna gjorda framställningar beträffande rikets hospital afgifna utlåtande, har styrelsen *dels* meddelat, att direktionen öfver Upsala hospital i en öfver den nu föreliggande anmärkningen infordrad förklaring åberopat stadgan angående sinnessjuke af den 2 november 1883, § 32, hvaruti stadgas, att afgiften nedsättes med en fjerdedel för dem af första klass, »som åtnöja sig med att dela rum med en eller flere sjuke», hvilket lagrum direktionen ansåge icke vara upphäfdt genom det åberopade kongl. brefvet, samt att nedsättningen följaktligen ej borde vara beroende deraf, huruvida annan patient funnes som ville eller kunde dela rum med den patient, hvilkens målsman åtnöjdes med sådan delning af rum, *dels* för egen del anfört, att medicinalstyrelsen icke kunde biträda direktionens uppfattning, enär direktionen bort ställa sig till efterrättelse den oförtydbara föreskriften härom i det åberopade kongl. brefvet af den 22 november 1889.

Vid inspektion af annat hospital hade, efter hvad medicinalstyrelsen vidare andragit, liknande felaktig debitering af afgifter för några första klassens patienter uppmärksammats af inspektor och på dennes tillsägelse för några år sedan blifvit rättad. Att medicinalstyrelsens revisor af hospitalsräkenskaperna, som under flere år egnat särskild uppmärksamhet åt patientafgifternas rigtiga debitering, icke gjort anmärkning mot nu ifrågavarande felaktiga debitering, vore helt naturligt, då densamma öfverensstämt med direktionens beslut, och någon anledning icke funnits att betvifla, det samma patient verkligen delat rum med annan patient.

Då afgifterna för hospitalspatienter under innevarande år skulle ånyo bestämmas för nästkommande femårsperiod, ansåge styrelsen böra tagas under pröfning, huruvida nedsättning i afgiften för vissa patienter af första klass borde ega rum hädanefter och om ej *samma* afgift borde fordras af alla.

Då, enligt hvad medicinalstyrelsen upplyst, nya bestämmelser angående afgifterna för hospitalspatienter komma att för nästkommande femårsperiod under innevarande år meddelas, dervid lärer komma att tagas under ompröfning, bland annat, huruvida icke samma afgifter böra fordras af alla patienter inom samma klass, får utskottet, som velat utala den mening, att en förändring i sistnämnda hänseende synes vara välbetänkt, hemställa,

att Riksdagen må vid hvad i detta ärende förekommit låta bero.

Civilstatens pensionsinrättning.

§ 24.

(Rev. ber. pag. 380; utl. pag. 528 och 529.)

Ang. pensioner från såväl civilstatens pensionsinrättning som från tullmedlen.

Jemte förmälan att den dåvarande generaltulldirektören den 28 september 1888 erhöll afsked från sitt embete med rätt att från och med påföljande månad under sin återstående lifstid af tullmedlen åtnjuta en årlig pension af 6,000 kronor, samt att efter derom framställd begäran den afgångne generaltulldirektören, enligt beslut af direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning den 5 november samma år, jemväl från nämnda inrättning tilldelats pension till årligt belopp af 2,400 kronor, att beräknas från och med den 1 oktober 1888, hafva revisorerne, då bemälde f. d. embetsman sålunda vore tillförsäkrad och jemväl under revisionsåret uppburit pensioner såväl från tullmedlen som ock från en med allmänna medel understödd pensionsinrättning till sammanlagdt belopp af 8,400 kronor, samt denna dubbla pensionering syntes föga öfverensstämma med de grunder, som för afgångne tjenstemäns pensionering borde tillämpas, velat å förhållandet fästa uppmärksamheten.

Direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning har i häröfver

afgifvet utlåtande anfört att direktionen delade revisorernas åsigt rörande önskvärdheten af, att dylik dubbel pensionering ej måtte vidare ifrågakomma; hvarför direktionen ock för att för framtiden förebygga upprepande af dylika fall gjort hemställan hos civilstatens senast församlade fullmägtige om sådan ändring i gällande bestämmelser för tjenstemäns pensionering från civilstatens pensionsinrättning, att hvar och en, som åtnjöte honom författningsenligt tillkommande pension af statsmedel, och icke, såsom för närvarande egde rum, endast pensionär på rikets allmänna indragningsstat, blefve utesluten från rätt att af inrättningen undfå pension; och hade civilstatens fullmägtige för sin del lemnat bifall till direktionens hemställan; varande den föreslagna ändringen i reglementet för civilstatens pensionsinrättning för närvarande beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

Med afseende å hvad bemälda direktion anfört och upplyst får utskottet, som inhemtat, att förenämnda fråga ännu ej blifvit af Kongl. Maj:t afgjord, hemställa,

att Riksdagen må vid hvad sålunda i ärendet förekommit låta bero.

Flottans pensionskassa

(*f. d. amiralitetskrigsmanskassan.*)

§ 25.

(Rev. ber. pag. 388; utl. pag. 529.)

Ang. fortgående minskning i gratialfondens kapitaltillgång.

Revisorerne hafva erinrat, hurusom Riksdagens år 1891 församlade revisorer — jemte meddelande af en tablå öfver fondens ställning under de nästförutgångna tio åren, utvisande att fondens kapitaltillgång ökats under åren 1881—1884, att äfven ökning egt rum under åren 1885 och 1886, fastän med minskade belopp, samt att deremot från och med år 1887 tillgångarne minskats med årligen stigande belopp — anfört, att denna fortgående minskning af fondens kapitaltillgång syntes antyda, att fondens förmåga att för framtiden fullgöra sina förbindelser icke vore fullt betryggad, samt att direktionen öfver amiralitetskrigsmanskassan i häröfver afgifven förklaring meddelat, att direktionen

föreslagit vissa åtgärder till åstadkommande af jemvigt i gratialfondens ställning; och då sålunda denna fråga vore underkastad utredning samt dess ordnande syntes vara att med det snaraste emotse, hade 1892 års statsutskott ansett någon åtgärd i detta afseende för det dåvarande icke vara från Riksdagens sida erforderlig. Denna utskottets åsigt hade också blifvit af Riksdagen godkänd.

Af räkenskaperna för åren 1890—1892 hade, enligt hvad revisorerna vidare meddela, inhemtats, att fondens kapitaltillgång utgjort

vid	1890	års	slut	kronor	1,266,195: 63
„	1891	„	„	„	1,273,909: 14
„	1892	„	„	„	1,260,243: 61.

Fondens tillgångar hade sålunda år 1891 ökats med 7,713 kronor 51 öre och år 1892 minskats med 13,665 kronor 53 öre. Anledningen till den under förstnämnda år uppkomna kapitalökning vore att söka deruti, att fondens inkomst af saköresmedel och viten, som under åren 1881—1890 utgjort i medeltal 1,775 kronor 42 öre för år, 1891 uppgått till det ovanligt höga beloppet af 23,351 kronor 68 öre.

I afseende å de af direktionen öfver amiralitetskrigsmanskassan ifrågasatta utvägar för åstadkommande af jemvigt i gratialfondens ställning hade revisorerna meddelat, dels att enligt det för flottans pensionskassa den 22 januari 1892 utfärdade reglemente dessa afgifter vore bestämda att utgå efter samma grunder, som förut varit gällande, dels ock att ej heller andra åtgärder blifvit vidtagna till förbättrande af fondens ställning.

Då häraf syntes framgå, att fondens förmåga att för framtiden fullgöra sina förbindelser icke under den tid, som förflutit efter revisorernas senaste uttalande i ämnet, blifvit mer än tillförene tryggad, hafva revisorerna å nyo fäst uppmärksamheten å förhållandet.

Med anledning af revisorernas förevarande framställning har direktionen öfver flottans pensionskassa i deröfver afgifvet utlåtande omförmält de åtgärder, direktionen med afseende å gratialfondens mindre betryggande ställning vidtagit, samt härefter framhållit, att direktionen i denna angelägenhet icke underlåtit att fullgöra hvad på direktionen kunnat bero; varande vid utlåtandet fogade afskrifter af åtskilliga i ämnet aflåtna skrifvelser.

Med afseende å detta ärendes vigt har utskottet ansett sig böra hvad sålunda i detsamma förekommit för Riksdagen

omförmäla.

§ 26.

(Rev. ber. pag. 389; utl. pag. 531.)

Ang. embetsman tillerkänd pension från både flottans pensionskassa och allmänna indragningsstaten m. m.

Sedan Kongl. Maj:t den 29 juli 1892 på begäran meddelat dåvarande statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet, hvilken under utöfvande af statsrådsembetet qvarstått såsom generallotsdirektör, afsked från sistnämnda befattning, hade, enligt hvad revisorerna framhålla, bemälde embetsman, enligt ett af direktionen för flottans pensionskassa den 27 september samma år utfärdadt pensionsbref, från och med förutgångne augusti månad tillagts pension från nämnda kassa till belopp af 3,000 kronor årligen; och då statsrådet och departementschefen den 16 december 1892 afgick jemväl från statsrådsembetet, hade han af Kongl. Maj:t förklarats berättigad att under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 8,000 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1893.

Bemälda statsråd hade sålunda samtidigt åtnjutit såväl den med detta embete förenade aflöning af 17,000 kronor för år som ock pension från flottans pensionskassa efter 3,000 kronor årligen, och hade, efter afskedstagandet såsom statsråd, tillförsäkrats pension ej blott från allmänna indragningsstaten till det högsta belopp, som derifrån kunde såsom pension utgå, än äfven från flottans pensionskassa till förut angifvet belopp. Då nämnda kassas pensionsfond, hvarifrån sistberörda pension utginge, till hufvudsaklig del underhölles genom bidrag af statsmedel, under revisionsåret uppgående till 304,370 kronor 85 öre eller 80 procent af fondens samtliga inkomster, och då de från fonden utdelade pensioner alltså väsentligen härrörde från allmänna medel, hafva revisorerna funnit oegentligt, att dylik pension kunnat förenas med annan pension af allmänna medel eller med aflönad anställning i statens tjenst; samt ansett det vara angeläget, att genom bestämda föreskrifter i hithörande frågor för framtiden undvekes uppkomsten af dylika abnorma pensionsförhållanden.

I häröfver afgifvet yttrande har direktionen öfver flottans pensionskassa allenast anfört, att ofvannämnde embetsman, jemlikt § 2 mom. 2 af kongl. kungörelsen angående särskildt fastställda grunder för pensioneringen af embets- och tjenstemän vid lotsttyrelsen m. fl. den 22 januari 1892, vid afskedet från generallotsdirektörsembetet varit berättigad till den från kassan utgående pensionen, enär han oafbrutet stått i tjenst vid lotsverket och flottan i mer än 30 år och

uppnått en ålder af 55 år samt i öfrigt till kassan erlagt stadgad pensionsafgift från och med den 1 jannari 1848 till och med den månad, i hvilken han erhållit afsked såsom generallotsdirektör.

Deremot och så länge bemälde embetsman åtnjöt aflöning å stat eller sedan han tillerkänts, förutom pensionen från kassan, äfven pension från andra allmänna medel, hade han icke varit berättigad till den fyllnadspension, 3,000 kronor, eller den pensionsförhöjning genom lotsverket, 200 kronor, hvaraf han i annat fall kommit i åtnjutande.

Med anledning af revisorernas ifrågavarande framställning får utskottet till en början erinra att, på sätt under § 23 här ofvan finnes omförmäldt, direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning med anledning af revisorernas uttalande i fråga om en samtidig pensionering från både berörda pensionsinrättning och tullmedlen, anfört, att direktionen, som delade revisorernas åsigt rörande önskvärdheten af att en dylik dubbel pensionering ej vidare måtte ifrågakomma, gjort hemställan hos civilstatens senast församlade fullmägtige om sådan ändring i gällande bestämmelser för tjenstemäns pensionering från civilstatens pensionsinrättning, att hvar och en, som åtnjöte honom författningsenligt tillkommande pension af statsmedel, blefve utesluten från rätt att af inrättningen undfå pension, samt att civilstatens fullmägtige, med bifall till direktionens hemställan, hos Kongl. Maj:t gjort framställning om i berörda syfte affattad förändring i reglementet för civilstatens pensionsinrättning.

För egen del får utskottet tillägga, att utskottet, som i likhet med revisorerna hyser den uppfattning, att det är oegentligt, att samme person må kunna beredas dubbla pensioner af allmänna medel, och att sådan pension må kunna förenas med aflönad anställning i statens tjenst, jemväl biträder revisorernas åsigt om angelägenheten af att genom bestämda föreskrifter i hithörande ämnen sådana missförhållanden som de af revisorerna påpekade måtte för framtiden förebyggas.

I detta hänseende torde emellertid förändrade bestämmelser påkallas så väl i afseende å pensioneringen från allmänna indragningsstaten som för de pensionsinrättningar, som erhålla bidrag af allmänna medel. För det sålunda åsyftade målets vinnande anser utskottet Riksdagen böra göra framställning hos Kongl. Maj:t om erforderliga åtgärders vidtagande.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder till

förekommande för framtiden af ej allenast att pension af allmänna medel må kunna förenas med anställning i statens tjenst, utan äfven att embets- eller tjensteman må samtidigt kunna uppbära full pension från allmänna indragningsstaten och pension från pensionsinrättning, som åtnjuter bidrag från statsverket, eller från tvenne med statsmedel understödda pensionsanstalter.

§ 27.

Hvad för öfrigt blifvit af revisorerna anmäldt och erinradt har utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande vid behandling af de utgiftsanslag, revisorernas framställning berör, dels hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara genom vederbörandes utlåtanden nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vigt, att, oaktadt förklaringen icke varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandena påkallas, dels slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande.

Stockholm den 30 mars 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid *§ 2,* angående bristfälliga anordningar vid centralfängelset å Norrmalm:

af herrar *F. Boström* och *E. Fränckel;*

vid *§ 5,* angående arfvode för särskildt arbete af ordinarie tjensteman:

af herr *C. E. Casparsson;*

af herrar friherre *F. W. von Otter*, *G. D. R. Tornérhjelm*, *J. Wijk* och friherre *J. F. Gripenstedt*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

Utskottet, som i likhet med revisorerna anser, att ordinarie tjensteman icke bör tilldelas särskildt arfvode för extra arbete, som kan varda honom anförtrodt, utan håller före, att, derest sådant arbete icke befinnes kunna utan sådant arfvode den ordinarie tjenstemannen vid sidan af hans öfriga göromål åläggas, detsamma må mot ersättning öfverlemnas till extra ordinarie tjenstemän, hyser emellertid i motsatts mot arméförvatningen den förhoppning, att, sedan uppmärksamheten blifvit fäst å denna fråga, det anmärkta förhållandet icke kommer att för framtiden förblifva, utan att rättelse kommer att i antydt syfte vinnas; hvadan utskottet hemställer,

att revisorernas ifrågavarande framställning icke för närvarande må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

vid *§ 14*, angående vissa mellan staten och de enskilda jernvägarne Vexiö—Alfvesta, Stockholm—Vesterås—Bergslagen och Gefle—Dala uppgjorda kontrakt:

af herr *A. G. L. Billing:*

»*Då* jernvägsstyrelsen lemnat upplysning derom, att medgifvandet åt Stockholm—Vesterås—Bergslagens bana att få flera bantåg å centralstationen i Stockholm expedierade än hvad kontraktet mellan styrelsen för statens jernvägstrafik och bolaget för nämnda bana bestämde ej åsamkat staten någon ökad utgift, sedan enligt öfverenskommelse banan erlagt en särskild ersättning af 1,000 kronor årligen för expedierande af ett sent aftontåg till Sundbyberg;

då banan, utöfver sålunda kontrakterade 18,000 kronor, derjemte såsom särskilda bidrag i och för expeditionen vid Stockholms station betalar årligen 3,197 kronor 6 öre;

då banan vidare för jordinköp samt för anordningar vid Stockholms station, hvaraf rörelsen inom statens bangård drager fördelar, utbetalt 231,252 kronor 90 öre;

samt då, enligt hvad jernvägsstyrelsen anfört, denna styrelse redan under innevarande år ärnar för Kongl. Maj:t framlägga förslag

till gemensamma grunder till fördelningen mellan vidkommande banor af bidragen till bestridande af kostnaderna för en föreningsstations skötsel och underhåll,

så har jag funnit skäl icke vara för handen till att i en särskild skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder böra vidtagas till revision af omförmälda, mellan styrelsen för statens jernvägstrafik samt Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafikaktiebolag, utan ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder böra vidtagas till revision af ofvan omförmälda mellan styrelsen för statens jernvägstrafik samt direktionen för Gefle—Dala jernväg upprättade kontrakt äfvensom huruvida ej förenämnda emellan staten och Vexiö—Alfvesta jernvägsaktiebolag afslutade öfverenskommelse må kunna underkastas förändring.»

Herrar *C. Lundeberg* och *R. G. von Hedenberg* hafva begärt få antecknadt, att de icke närvarit vid behandlingen inom utskottet af de i förestående utlåtande upptagna ärenden.

Likaledes har härstädes skolat antecknas, att herr friherre *F. W. von Otter* icke deltagit i handläggningen af de ärenden, som upptagas under §§ 25 och 26 i förestående utlåtande.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1894.